

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1877. Andra Kammaren. N:o 58.

Onsdagen den 9 Maj.

Kl. 7 e. m.

§ 1.

Fortsattes öfverläggningen rörande det förslag, som Särskilda Utskottet för behandling af förslaget till värnpligtslag m. m. framställt *under litt. C* uti *punkten 21 mom. A* af dess utlåtande N:o 3 (i samlingen N:o 5), i anledning af vissa delar af Kongl. Maj:ts näliga proposition N:o 1.

*Om anslag till
nytt kavalleri-
etablissemang
vid Stockholm.*

Ordet lemnades, enligt förut skedd anteckning, till

Herr Danielsson, som anförde: Sedan jag begärde ordet, hafva två af Utskottets ledamöter yttrat sig i frågan, och jag finner mig till en väsentlig del af dem förekommen. Jag vill dessutom omnämna, att vi inom Utskottet saknade det kostnadsförslag, som skulle ligga till grund för de här ifrågavarande byggnaderna. Vi väntade länge på att erhålla den behöfliga utredningen, men vi väntade förgäfvets, och derföre hörde vi äfven i dag af Herr Krigsministern, att Utskottet fått reda sig på egen hand. Det är derföre som jag och några med mig icke kunnat instämna i hvad Utskottet tillstyrkt utan ansett oss böra deremot afgifva vår reservation. Jag tror nemligen, att man borde något noggrannare hafva reda på de verkliga kostnaderna för de ifrågavarande byggnaderna, än hvad förhållandet nu är. Uti sitt anförande till statsrådsprotokollet Bil. N:o 3 a sid. 78 yttrar Herr Krigsministern, att enligt Arkitekten Kumliens beräkningar och anbud af byggmästare *lärer* ett etablissement kunna uppföras för ett belopp af etc. Kostnaden är sålunda helt och hållet obestämd; och då vi icke voro i tillfälle att se de siffror, som de åberopade handlingarne skulle innehålla, var det helt naturligt, att vi tvekade att tillstyrka det nu föreslagna beloppet. Jag tror väl, att vi för framtiden ändock icke kunna komma ifrån denna byggnad, utan hvad som i bästa fall skulle vinnas, vore ett eller annat års uppskof med frågan, och detta uppskof skulle väl icke innebära något annat, än att Riksdagen skulle komma i tillfälle att klart se de siffror, till hvilka dessa kostnader komma att uppgå.

Om anslag till
nytt kavalleri-
etablissemang
vid Stockholm.
(Forts.)

Det är med anledning af hvad jag nu i korthet anför, som jag ansett mig böra reservera mig mot Utskottets beslut, och jag vill föreföre, i likhet med de två reservanter, som före mig haft ordet, yrka afslag å Utskottets framställning. Jag kan icke tro, att det ligger någon synnerlig fara uti ett års uppskof med frågan, till dess vi få en utredning, hvaraf vi nu äro i saknad. Vi hafva visserligen fått bland oss utdelad en promemoria, hvaruti Utskottets kansli sökt plocka ihop anslagen, och hvaraf framgår, att kostnaderna skola uppgå till det ifrågavarande beloppet, 440,000 kronor, men detta är, som sagdt, endast en promemoria, hopplockad inom Utskottets kansli och således intet faktum som föreligger från vederbörande.

Grefve Björnstjerna: Hvad först angår den ekonomiska delen af denna fråga, förefaller det mig alldeles gifvet, att denna byggnad kan uppföras för det belopp Kongl. Maj:t föreslagit, så mycket säkrare som ett anbud derå redan är inlemnadt. Då nu Utskottet föreslagit en betydlig minskning i byggnadernas antal men gjort ett jemförelsevis litet afdrag å hela den af Kongl. Maj:t för ifrågavarande ändamål äskade anslagssumma, torde ganska säkert vara, att hvad Utskottet här förordat kan åstadkommas för de af Utskottet föreslagna 440,000 kronor. Skulle, som antagligt är, något öfverskott uppstå, är ju deri icke något ondt, det blifver i sådant fall en behållen vinst för statsverket. Detta hvad penningfrågan angår.

Beträffande nu sjelfva saken, är af den talare, som först yttrade sig i frågan, anmärkt, att det nuvarande etablissemetet vid Drottningholm icke är så dåligt att det icke ännu under något år skulle kunna användas. Jag ber härvid att få erinra, att hvad kasernen derstädes angår, densamma redan år 1862 af vederbörande förklarades icke vidare förtjena någon reparation. Om Herrarne behaga göra ett besök derstädes, skall det säkerligen förundra hvar och en, att byggnaden verkligen kan fortfarande stå uppe. Den är en slags märkvärdighet, hvars motstycke endast tornet i Pisa kan uppvisa, så snedt är det hela. Ridhuset är deremot i mycket godt stånd, ett förhållande, som ingen nekat och äfven jag i mitt i ämnet afgifna yttrande medgifvit. Hvad åter stallet beträffar kan jag icke förstå, huru en talare här bakom mig kunde säga, att jag ansett det vara användbart; detta har jag sannerligen icke sagt; tvärtom. Det säkra är, att vid hvarje exercisskvadron ett stort antal hästar sjukna. Som Herrarne veta, har i år lungrota der utbrutit och hela kommenderingen är så godt som otjenstbar. Sjukdomar af liknande slag förekomma der år efter år, hvilket alldeles icke är underligt, då hästarna skola herbergeras i så dragiga och olämpliga stallar som detta. Det är sannerligen i så väl statens som rusthållarnes intresse högst angeläget att detta missförhållande rättas och att sådana åtgärder vidtagas, hvarigenom hästarne kunna få den omvårdnad de behöfva.

Ett nytt etablissemet är således af högsta behovet påkalladt; och då Utskottet här icke föreslår annat än ett sådant för exercis- och befälsskvadronerna kan jag icke förstå, hvarför detta anslag skall här möta motstånd. Visserligen har Herr Krigsministern visat,

att antalet hästar vid exercis- och befälsskvadronen tillsammans är större än det antal för hvilket Utskottet beräknat utrymme, så att stallrum för omkring 70 hästar kommer att saknas. Detta är illa. Men då önskvärdt är att det nya paviljongssystemet prövas så att dess större eller mindre användbarhet blifver tydligt ådagalagd, anser jag särdeles lämpligt att byggnaden äfven, sådan Utskottet föreslagit den, nu uppföres. Dragonerna få väl under det jemförelsevis korta befäls-mötet insätta en del hästar i ridhuset, eller med andra ord tills vidare hjälpa sig fram så godt de kunna.

*Om anslag till
nytt kavalleri-
etablissemang
vid Stockholm.
(Forts.)*

Man har sagt, att det icke vore skäl att uppföra en så dyrbar byggnad, då den endast under en kortare tid af året komme att begagnas, när exercisskvadronen öfvas endast under en del af vintern och befälsmötet blott pågår under ett par veckor på våren. Den öfriga delen af året skulle byggnaden komma att stå obegagnad. Jag behöfver knappast påpeka att detta är ett misstag, när byggnaden är afsedd att begagnas af volontärskolan så ofta den ej erfordras för dragonernas räkning. Herr Bruhn, hvilken framkastade denna anmärkning, har tillika påstått, att någon särskild skola för kavalleriet icke behöfdes. Jag ber att få till besvarande upptaga detta inkast. Då Herr Bruhn är en man, som både gifver och tager skäl, hoppas jag kunna öfverbevisa honom om hans misstag. För femton eller sexton år tillbaka ansåg man allmänt, att kavalleriet hade på krigsteatern spelat ut sin rol. De snabbskjutande gevär, hvilka tillhöra den sista tidens uppfinningar, hade gjort, att man icke rätt väl kunde använda detta vapenslag på samma sätt som förut. Men de sista krigen i Amerika och Frankrike åstadkommo hastigt en förändring i det allmänna tänkesättet. Man kom till insigt om kavalleriets stora värde, icke så mycket i den slutna striden på slagfältet — snabbelden bryter der motståndet fortare och säkrare än det anstormande rytteriet — men så mycket mera för bevaknings- och *förposttjensten*. Den satsen har numera öfvergått till ett axiom, att en armé, som icke har ett raskt och tillräckligt öfvadt kavalleri, befinner sig i en så underlägsen ställning gent emot en med ett sådant kavalleri försedd fiende, att fälttågets utgång till stor del härigenom afgöres. En armé, som icke skaffar sig säker kännedom om fiendens ställning, blifver upplösligt öfverrumplad och får aldrig hvila. Så var förhållandet med den franska i eget land. Men för att kavalleriet skall kunna rätt fullgöra detta sitt ansvarsfulla uppdrag måste det fördelas i en mängd smärre afdelningar eller patruller, hvilka aldrig få lemna fienden ur sigte. Ledarne af dessa många små afdelningar måste då icke allenast utmärka sig för ovanlig djerfhet och skicklighet, utan äfven besitta en hög grad af intelligens. De skola till och med, der sådant erfordras, kunna göra ett utkast öfver fiendens ställning och lemna sådana uppgifter som förut endast ålegat generalstabens officerare. Kavalleriet har derföre ett ojemförligt större behof af talrikt och skickligt underbefäl, än infanteriet. Då dess nuvarande underbefäls antal är alldeles otillräckligt, måste bristen fyllas genom att bibringa en del af manskapet den bildning, att de i krigstid kunna användas till patrullförare. Detta kan lämpligast ske i dertill afsedda skolor. Af sådan orsak är äfven

Om anslag till
nytt kavalleri-
etablissemang
vid Stockholm.
(Forts.)

inrättandet af dylika skolor en lifsfråga för vapnet, detta så mycket mer vid ett kavalleri sådant som vårt, så ytterst fåtaligt icke blott vid jämförelse med andra länders, utan äfven i förhållande till egna trupper af andra vapenslag. Under det att kavalleriet i Ryssland förhåller sig till arméns öfriga trupper som 1 : 6 i Tyskland som 1 : 9, är det hos oss som 1 : 18. Vi måste då på annat sätt söka afhjelpa denna olägenhet. Detta åter kan endast ske genom att utbilda det största möjliga antal af våra ryttare till framstående skicklighet i sitt vapen. För min del anser jag därför inrättandet af rytterivolontärskolor en sak af yttersta vikt för vårt försvar och tror, att hvar och en, som närmare tänker härpå, skall medgifva att denna min åsigt är riktig. Jag vågar således hoppas, att Kammaren icke skall motsätta sig ett anslag som gör det för kavalleriet möjligt att fylla den uppgift det har, en uppgift som det äfven — jag är säker derpå — skall göra sitt bästa för att fylla.

Jag har här hört invändas — och detta framgår äfven af Utskottets betänkande — att man tror, det kavalleriet icke skall kunna erhålla så stort antal volontärer, som af Kongl. Maj:t beräknats. Denna farhåga anser jag vara alldeles ogrundad. Såsom jag redan på förmiddagen hade äran upplysa, äro volontärnumren vid rytteriet för det närvarande i det allra närmaste fyllda; 2 eller 3 vakanser finnas. Någon svårighet att finna lämpliga sökande har heller aldrig förefunnits, enär det visat sig, att de unga män, som väl genomgått den nuvarande underbefälsskolan, om de ej hastigt befordrats vid regementet, med stor lätthet vunnit förmånlig anställning hos enskilda. En följd häraf är visserligen att en stor del af dessa volontärer årligen lemna krigstjensten. Detta anser jag dock icke vara någon förlust, enär, i händelse armén skulle mobiliseras och beväringen således inkallas, dessa unge män, som ännu befinna sig i beväringens ålder, då återkomma till kavalleriet och lemna detta vapen en ganska värdefull tillökning i styrka, den enda som det under nuvarande organisation kan få. Ty icke kan man gerna tänka sig, att kavalleribeväringen, som aldrig får lära att rida, utan endast under 14 dagars tid spatsera omkring på exercisfältet, kan vara af någon som helst nytta.

Med kännedom om den lätthet kavalleriets nuvarande volontärer sålunda hafva att, efter med heder genomgångna skolor, förvärfva sig god utkomst, tviflar jag icke ett ögonblick att lämpliga sökande till de nya volontärplatserna skola anmäla sig. Hufvudsaken är blott att kavalleriet får en god skola sådan som den hvarom här är fråga. Då nu det föreslagna etablissemang är afsedt att fylla så väl lifregementets dragon-corps' som rytteriets volontärskolors behof, hoppas jag, att denna Kammar, i likhet med hvad Första Kammarerna redan gjort, biträder Utskottets förslag.

Häruti instämde Herrar *P. N. Bergström* och *Hedin*.

Herr Lasse Jönsson: Det är sant hvad Herr Casparson på förmiddagen yttrade, nemligen att stämningen inom Utskottet var ytterst nedtryckt och allvarlig, efter det den stora frågan fallit i denna

Kammare. Under en sådan sinnesstämning behandlades denna fråga. De flesta af ledamöterna från denna Kammare och deribland jag hade föresatt sig, att så vidt möjligt vore, bifalla de anslagsfrågor, som uti föreliggande betänkande blifvit behandlade. Men då vi kommo till denna punkt och sågo, huru lösligt förslaget var uppgjordt samt huru drygt och luxuöst allt var tilltaget, så kunde vi icke längre hålla vår föresats, utan måste protestera deremot. Jag är hufvudsakligen förekommen utaf de af mina utskottskamrater, som här yttrat sig i denna fråga, i afseende å angifvandet af de skäl, hvarå vi stödde vårt afstyrkande af bifall till förslaget; och jag skall derföre inskränka mig till att framställa en kort historik öfver frågans behandling.

Om anslag till nytt kavalleri-etablissemant vid Stockholm. (Fortst.)

Först år 1868 kom en volontärskola på tal, och Kongl. Maj:t föreslog då, att den skulle förläggas vid Lifgardets till häst etablissement, "emedan", såsom departementschefen yttrade till statsrådsprotokollet, "endast vid nämnda regemente kunde utan någon särskild kostnad för statsverket, hästar öfverlätas till underbefälsskolan".

Ingen protesterade mot denna framställning utom detta regementets dåvarande chef, den talaren som nyss hade ordet. Herr Grefve Björnstjerna yttrade nemligen med anledning af ofvanberörda framställning följande: "att öfverlåtandet af hästar från regementet till underbefälsskolan skulle menligt inverka på regementets tjenstbarhet, men hufvudsakligen på det skäl, att, såsom en följd af nämnda öfverlåtelse, de 100 hästar, som skulle vara på gräsbete och som deraf ansågos njuta synnerlig fördel, måste, så vida icke rekrytexercisen skulle under sommaren inställas, komma att från betet indragas". Dessa regementschefens anmärkningar ogillades och gendrefvos ganska allvarligt af den dåvarande kavalleri-inspektören, som ansåg, att hästarne, i stället för att taga skada, skulle må synnerligen väl utaf att indragas från betet, emedan de der förlora så mycket i hull, att det behöfdes månader för att de skulle återvinna hull och krafter. Emellertid har underbefälsskolan varit förlagd vid nämnda etablissement, och jag har icke hört någon klaga öfver denna åtgärd förr än sistlidne år, då Kongl. Maj:t begärde anslag till uppförande af ny lokal för denna skola och detta på samma plats, som nu är föreslagen, nemligen Ekhagen. Stats-Utskottet afstyrkte enhälligt paviljongsystemets tillämpning, hufvudsakligen på grund af de ganska skarpa anmärkningar mot detsamma, som framstälts af Arméförvaltningens fortifikationsdepartement. Detta Utskottets afstyrkande godkändes af begge Kamrarne, som förenade sig om en skrifvelse till Kongl. Maj:t, der det bland annat hette: "Vid den granskning, som på sätt ofvan är omförmäldt, Arméförvaltningens fortifikations-departement egnat de uppgjorda förslagen till kasernbyggnader enligt paviljongsystemet, hafva åtskilliga ganska väsentliga anmärkningar blifvit emot samma förslag framställda såväl i afseende på sjelfva byggnadernas ändamålsenlighet och beskaffenhet i öfrigt som i fråga om konstruktörernas beräkningar å kostnaderna för kaseraner, uppförda efter detta system, jemförda med kaseraner efter det så kallade korridorsystemet. Vid sådant förhållande, och innan anledningarna till de emot paviljongsystemet, sådant det i förevarande fall blifvit tillämpadt, af vederbörande myndighet gjorda anmärkningar

*Om anslag till
nytt kavalleri-
etablissemang
vid Stockholm.
(Forts.)*

blifvit undanröjda, har det syntts Riksdagen ej vara skäl att ens på försök uppföra byggnader efter detta system“. Utan afseende å denna skrifvelse har Kongl. Maj:t nu ånyo föreslagit paviljongsystemets tillämpning utan att för dess lämplighet anföra annat skäl, än att det vid en internationel helsovårdsutställning i Bryssel tilldelats högsta priset. Jag har för min del ingen kännedom, om Sverige varit representeradt vid denna utställning eller om, i sådant fall, de, som representerat vårt land, varit bättre förtrogna med dess klimatiska förhållanden och behof, än Arméförvaltningens fortifikationsdepartement. Men det tyckes dock, som om nyssnämnda anmärkningar bort hafva i någon mån blifvit vederlagda, innan regeringen framkommit med ett förslag, sådant som detta. Ännu en annan, icke mindre anmärkningsvärd omständighet vill jag påpeka, nemligen den, att, oaktadt Riksdagen i fjor afslog regeringens begäran om ett anslag af 200,000 kronor för uppförande af byggnader efter paviljongsystemet, regeringen i år anhållit om ett anslag af icke mindre än 541,000 kronor för uppförande af byggnader efter samma system. Detta föreföll både mig och de öfriga inom Utskottet högst besynnerligt. För min del har jag också ansett, att med ifrågavarande byggnader bör kunna anstå, till dess man visat att de anmärkningar, som Arméförvaltningens fortifikationsdepartement anfört mot paviljongsystemet, varit obefogade. Ännu flera skäl skulle jag kunna anföra mot bifall till förevarande punkt, men då de redan förut af andra utskottsledamöter blifvit uttalade, skall jag inskränka mig till att yrka afslag å punkten.

Herr A. Rundbäck: Då jag, såsom icke reservant emot denna punkt uti Utskottets betänkande, nu går att försvara densamma, får jag bekänna, att jag är i viss mån förlägen. Jag skulle icke hafva varit det, i fall jag, derföre att det här är fråga om att uppföra ett etablissemang för en indelt corps, af Herr Key eller från någon af hans trosförvandter hade fått uppbära den förebräelsen, att jag ville fastspika indelningsverket. I sådant fall skulle jag nemligen hafva varit beredd att obesväradt svara. Men jag är förlägen, derför att jag både förut och nu, särdeles efter de upplysningar, som Herr Krigsministern i dag afgifvit, funnit, att den ståndpunkt, som jag skall försvara, icke ligger fullt så klar, som jag skulle önska. Andra ledamöter af Utskottet hafva upplyst, hurusom det var omöjligt att inom Utskottet i detalj få reda på, hvartill kostnaderna för etablissemang skulle belöpa sig. Det påstods, att en redogörelse derför funnits inom Utskottet och en af dess ledamöter sade sig till och med en gång hafva sett densamma. Men till slut blef man ense om, att någon sådan redogörelse sannolikt aldrig funnits inom Utskottet, helst sekreteraren med qvittenser kunde visa, att han aldrig mottagit någon. Nu lär emellertid, efter hvad Herr Krigsministern uppgifvit, ett detaljeradt kostnadsförslag hafva aflemnats till Utskottet och det således kunnat blifva möjligt för detsamma att sätta sig fullständigt in i frågan. Detta har dock, såsom förut blifvit nämndt, icke låtit sig göra, och Utskottet har derföre i viss mån på höft måst bestämma den summa, som här är föreslagen. Jag skall emellertid be att få

angifva det skäl, som föranledt mig att, oaktadt nämnda omständighet, biträda Utskottets beslut. Detta skäl var omsorgen för Lifregementets dragoner. Dessa hafva, som bekant, hittills haft en exercisqvadron vid Drottningholm, men redan år 1862 var det för ändamålet afsedda etablissement så förfallett att Arméförvaltningen förklarade, att det icke lönade sig att reparera detsamma, utan att en nybyggnad vore nödvändig. Sedan dess har man begagnat sig af provisoriska åtgärder och försökt att hålla byggnaderna uppe genom att sätta stöttor under dem och krampor på väggarna. Men nu hafva vederbörande förklarat, att det är rent af lifsfarligt att vistas inom dessa byggnader, enär de när som helst kunna blåsa omkull. Under sådana förhållanden och då tillika stallarnes utrymme lär vara otillräckligt samt exercisplatsen hvarken tillräcklig eller lämplig, så anser jag Kongl. Maj:ts förslag såsom gående ut på att åstadkomma en förbättring i dessa hänseenden, vara behjertansvärdt och förtjent af bifall. Kongl. Maj:t säger, att kostnaden härför skulle uppgå till 370,000 kronor. Deri voro inberäknade 40,000 kronor för expropriation af jord vid Drottningholm. Egaren af denna jord har emellertid derför begärt 200,000 kronor, och Kongl. Maj:t säger, att under sådana förhållanden kostnaden sannolikt skulle ytterligare stiga. För min del anser jag således, att kostnaden för ett etablissement afsedt endast och allenast för dragonerna, skulle komma att uppgå till minst 400,000 kronor; och då nu Utskottets kostnadsberäkning uppgår till 440,000 kronor, men dermed ock skulle uppfyllas flera andra ändamål än det förenämnda, anser jag, att dessa andra ändamål blifva rent af på köpet tillgodosedda, så mycket mera som Kongl. Maj:t under sistlidne år endast och allenast för underbefälsskolans byggnad begärde ett anslag af 200,000 kronor.

Dessa skäl hafva föranledt mig att biträda Utskottets förslag och jag vill icke taga på mitt ansvar, att den nuvarande utdömda kasernen skall ramla ner öfver truppen. Vill åter Kammaren fatta ett annat beslut, skall jag deröfver icke sörja, men då får också Kammaren taga på sitt ansvar, om det gamla huset ramlar.

Emellertid vill jag upplysa derom, att emedan Utskottet icke kunde erhålla fullt noggranna kostnadsberäkningar, uppsköts afgörandet af denna fråga inom Utskottet på åtta dagar, men inom denna tid bekommas dock icke de upplysningar som hos vederbörande begärdes. En ledamot af Utskottet jemte dess sekreterare uppgjorde då den kostnadsberäkning, som i Utskottets betänkande är framlagd. De beräkningar, som uppgjordes af denne ledamot, hvilken varit tjänstgörande vid dragonerna och således bör ega närmare kändedom om dessa förhållanden än en lektor kan hafva, stannade vid en summa af 439,889 kronor, således endast 111 kronor mindre än det af Utskottet föreslagna belopp 440,000 kronor. Under sådana förhållanden vågade jag tro sistnämnda summa vara riktig, men efter de upplysningar, Chefen för Landtförsvarsdepartementet nu lemnat, finner jag, att den borde ökas. Jag är alltså något förlägen vid mitt försvar af nämnda siffra; jag yrkar visserligen bifall till Utskottets förslag, men skall, som sagdt, icke sörja öfver hvad annat beslut Kammaren beha-

*Om anslag till
nytt kavalleri-
etablissement
vid Stockholm.
(Forts.)*

Om anslag till
nytt kavalleri-
etablissemang
vid Stockholm.
(Ports.)

gar fatta. Emellertid har jag velat redogöra för de skäl, som bestämt mig att biträda Utskottets förslag.

Herr Carl Ericson: Jag ber om ursäkt, om jag för några ögonblick tager Herrarnes uppmärksamhet i anspråk, då jag nemligen tror, att för denna frågas afgörande behöfves en och annan ytterligare upplysning, enär frågan synes mig här hafva kommit något på sned.

Frågan har, enligt min åsigt, blifvit af Kongl. Maj:t fullt tillräckligt utredd. Utskottet erkänner ock det oafvisliga behofvet af nytt etablissemang för lifregementets dragoncorps äfvensom för kavalleriets volontärskola, men säger deremot, att det icke är alldeles nödvändigt, att underbefälsskolan erhåller en *särskild* lokal, utan torde kunna öfvas som hittills vid något af de värfvade kavalleriregementena. Jag instämmer med Utskottet i detta dess yttrande, men kan dock icke gilla det slut, hvartill Utskottet kommit. Uti Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof heter det i fråga om storleken af de särskilda truppafdelningar, för hvilka ifrågavarande etablissemang är afsedt, att "styrkan under ingen tid af året betydligt öfverstiger 300 man och lika många hästar." I anledning häraf har Utskottet eller rättare den utskottsledamot, som uppgjort den märkvärdiga kalkyl, som slutar å ett kostnadsförslag af 440,000 kronor, antagit, att 300 man vore den styrka, som dragoncorpsen, volontärskolan och underbefälsskolan gemensamt utgjorde och under denna förutsättning genom en enkel regula di tri kommit till det antal man, som borde beräknas, och den kostnadssumma, som erfordrades. Denna kalkyl är emellertid oriktig. Kongl. Maj:t säger, att under ingen tid af året styrkan bör betydligt öfverstiga 300 man. Men hvad betyder detta? Jo, att icke mera än 300 man behöfva på en gång i etablissemang inqvarteras, då nemligen dragonernas öfningar pågå under månaderna Mars—Juni, men underbefälsskolans börja först i sistnämnda månad. Jag har här i min hand ett för år 1876 uppgjort inryckningsförslag för Uplands dragoner, hvars riktighet ingen torde kunna bestrida, eftersom det är hemtadt från landtförsvars-departementets kommandoexpedition. Detta förslag slutar å en styrka af 233 man och 277 hästar. Från dessa 233 man skola emellertid afgå officerarne, hvilka hafva en särskild byggnad sig anvisad, och underofficerarne, som hafva sig särskild plats beredd i våningen 1 trappa upp, hvadan återstår endast 183 man. Kongl. Maj:t har föreslagit dels en paviljong för officerarne, dels tre paviljonger för manskapet, rymmande 80 man hvardera utom underofficerarne och slutligen två dubbelstallar rymmande 168 hästar; således rymma dessa manskapspaviljonger tillsammans 240 man. Men, säger man, vi skola der inrymma både dragonerna och volontärskolan. Dragonerna utgöra 183 man och volontärerna 100 man, men naturligtvis skickar man till sina regementen så många man kan utaf volontärerna, för att låta dem der bevista mötena och behåller blott dem, som äro mindre bra. Men äfven om jag antager, att *alla* volontärerna behöfde inrymmas, så säger Kongl. Maj:t, att den sammanlagda styrkan under ingen tid af året betydligt öfverstiger 300 man. Men för 240 man finnes stort utrymme i pavil-

jongerna, och under den tid af 20 dagar, då dragonerna hafva befäls-
möte och under hvilken tid den sammanlagda styrkan är störst, vore
det väl icke så farligt att låta dem bo något trängre, så att man fick
rum för 300 man, och jag skulle på det högsta klandrat, om Kongl.
Maj:t för detta behof under 20 dagar begärt ytterligare anslag för
en paviljong. Efter dessa upplysningar tror jag, att frågan är fullt
utredd.

*Om anslag till
nytt kavalleri-
etablissemang
vid Stockholm.
(Forts.)*

Upplysningsvis vill jag påminna om, att Kongl. Maj:t i fjor gjorde
en hemställan om anslag till en byggnad för underbefälsskolan. Det
gälde då 200,000 kronor och man uppgjorde med en byggmästare ett
provisoriskt kontrakt, som ännu är gällande, men dessutom var det
fråga om ett etablissemang för lifregementets dragoncorps, bestående
af en paviljong för officerarne och två paviljonger för manskapet samt
två dubbelstallar, eller detsamma således som nu med undantag af en
manskapspaviljong, hvilket etablissemang antogs kosta 490,000 kronor.
Derför begäres nu 541,000 kronor, då en paviljong för manskapet,
hvilken kostar 51,000 kronor, tillkommit. Redan år 1862 förklarades,
då syn hölls å dragonetablissemang på Drottningholm, att den gamla
kasernen ej förtjenade reparation. Då nu, mine Herrar, Utskottet erkänt
det oafvisliga behofvet af en ny byggnad för lifregementets drago-
ner och volontärskolan; då icke ytterligare plats erfordras för under-
befälsskolan, ty Kongl. Maj:t kan förlägga den hvart han vill, i hvilket
fall ingen särskild byggnad därför behöfves; då vidare hvarje blifvande
arméorganisation, den må gå i den ena eller andra rigtningen, kom-
mer att fordra ett ökad kasernutrymme; då denna Kammare begärt,
att med det första möjliga ett fullständigt arméorganisationsförslag
skall af regeringen afgifvas och jag för min del anser det högst önskt,
att denna sistnämnda fråga snart afgöres; samt då slutligen jag
icke hänat detta majoritetens uttalande i försvarsfrågan, utan tror,
att det grundar sig på allvarliga afsigter att bereda vårt fosterland
ett betryggande försvar; anhåller jag på dessa skäl om bifall till Kongl.
Maj:ts förslag, att ett anslag af 541,000 kronor må beviljas till ett
etablissemang för lifregementets dragoncorps och kavalleriets volontär-
skola, hvaraf för 1878 endast 200,000 kronor erfordras.

Herr Danielsson påstod, att den gjorda kostnadsberäkningen för
ifrågavarande byggnad icke vore riktig. Jag tror, att jag besvarat
detta påstående. Han erkände dock, att det blott kunde blifva fråga
om ett uppskof på ett år, ty han medgaf att behofvet vore så trängande,
att Riksdagen i allt fall skulle vara nödsakad att snart nog bevilja
det begärda anslaget.

Herr Lasse Jönsson har talat om *underbefälsskolan*. Han må
ursäktas om det synes som han icke fullt satt sig in i frågan; det är
här *icke* fråga om någon byggnad till *underbefälsskolan*, utan om ett
etablissemang med erforderligt utrymme för dragonerna och volontär-
skolan.

En annan talare, Herr Abr. Rundbäck, förklarade att han ej rätt
visste, hur han skulle försvara Utskottets förslag, och han yttrade derjemte
sin farhåga att, då han det gjorde, beskyllas för att vilja ytterligare
fastläsa indelningsverket. Jag skall be honom icke vara orolig i det

*Om anslag till
nytt kavalleri-
etablissemant
vid Stockholm.
(Forts.)*

hänseendet, ty hela beskaffenheten af detta etablissemant i fråga, genom hvars uppförande utrymme vinnes, är sådan att äfven andra trupper än indelta kunna der inlogeras.

Första Kammaren har i en hastig vändning på förmiddagen beslutat bifalla Utskottets och icke Kongl. Maj:ts förslag. Herr A. Rundbäck antydde, att det var en ledamot af Första Kammaren, hvars namn jag icke behöfver nämna, men hvilken sjelf varit tjenstgörande vid dragonerna, som uppgjort detta förslag på 440,000 kronor. Då han i Första Kammaren blef temligen grundligt vederlagd, blef han förmodligen vid dåligt humör och hade till och med den oförsynt-
heten att framkomma med det yttrandet, att, om hans kalkyl vore origtig, så vore Kongl. Maj:ts det äfven. Denne ledamots dåliga humör har sträckt sig ännu längre, ty jag har sett honom i dag här uti Kammaren springa omkring och uppmana ledamöterna att afslå denna punkt. Jag tror dock icke, att Herrarne lyssna till några bakblåsare, då goda skäl här blifvit af Kongl. Maj:t framställda, då frågan är utredd samt behovet erkänt.

Jag anhåller således, såsom jag förut sagt, om bifall till Kongl. Maj:ts förslag i denna fråga, och jag hyser den fasta förhoppning att majoriteten i denna Kammare ej skall underlåta lemna anslag till ifrågavarande etablissemant.

Grefve Björnstjerna: Det förundrar mig verkligen, att Herr Lasse Jönsson, som suttit i det Särskilda Utskottet, kunnat förblanda underbefälsskolan med volontärskolan. Hvad jag, som chef för lifgardet till häst, yttrat om underbefälsskolan har mig veterligen ingenting att göra med volontärskolan. Jag har i mitt förtra yttrande icke sagt ett enda ord om någon underbefälsskola. En sådan skola behöfves visserligen för indelta rytteriets nuvarande manskap, men icke behöfver man nu orda derom, ty om Kongl. Maj:t vill förlägga den i den nya byggnaden, eller vid lifgardet till häst, eller i Skåne, inverkar detta ingenting på nu under öfverläggning varande fråga. Jag har endast framhållit volontärskolans och dragonernas behof.

Då Herr Abr. Rundbäck nyss talade om möjligheten af att kasernen på Drottningholm skulle ramla, hördes några röster antyda, att det icke var så farligt med den saken. Jag vill då påminna om hvad som just vid Drottningholm tilldrog sig för några år sedan. Få dagar innan dragonernas exercisskvadron skulle der inrycka, föll ridhuset omkull, och att så kan inträffa äfven med kasernen är obestriddigt. För egen del öfvertygad om de här uppgjorda kalkylernas tillförlitlighet, skulle jag på det högsta beklaga, om en misstro dertill nu skulle föranleda till denna för kavalleriet så ytterst viktiga frågas fall. Jag anhåller fortfarande om bifall till Utskottets förslag.

Herr Jöns Pehrsson: Denna fråga är antagligen en af dem, som, om de icke bifallas, återkomma; den är kanske till och med af den beskaffenheten, liksom så många andra, att den återkomme i förstorad form och blefve ännu dyrare vid ett annat tillfälle. Men äfven om så är förhållandet, kan jag ändå icke på så lösa grunder och så

rak arm, som frågan nu blifvit framlagd, bifalla densamma. Det må vara sant, att ifråga varande hus vid Drottningholm redan för många år sedan ansetts icke vara tillräckligt starka eller lämpliga, men det är icke första gången man fått höra dylika betydelselösa omdömen om kronans hus. Det har man hört många gånger förut, och jag påminner mig för tillfället, att husarregementet Konung Carl XV:s hus vid Helsingborg utdömts för tio år sedan, men ännu stå kvar. Jag känner väl icke beskaffenheten af dragonernas hus vid Drottningholm; men det ansvaret man talade om, att Kammaren skulle ådraga sig, om husen falla ner, tror jag icke man behöfver taga sig för nära.

Såsom förut yttrats, tror äfven jag, att reservanterne från denna Kammare haft goda skäl för sin reservation. Tillvitelsen att icke hafva satt sig in i frågan, hvilken den näst siste talaren framkastat, passar icke att göra Utskottets ledamöter, hvilka icke haft tillgång till några detaljuppgifter i frågan, oakadt man i vanliga fall vill se både kostnadsförslag och ritning till ifrågasatta byggnader, innan anslag för deras uppförande beviljas. Och det är sannerligen af nöden, ty, såsom det nogsamt har visat sig, tillskott till byggnader har ändå efteråt erfordrats. På den punkt denna fråga nu står, tror jag således att ett afslag icke är annat än ett uppskof till ett annat år, då den väl återkommer ännu dyrare, men då det nu begärda anslaget väl ändå icke i hvilket fall som helst skulle räcka till, anser jag Kammaren nu kunna saklöst afslå Utskottets hemställan, hvarom jag vördsammt anhåller.

Herr Key: Jag ber att få lemna mitt erkännande åt de beräkningar, Herr Carl Ericson gjorde i sitt anförande nyss i denna fråga. De siffror, han anförde, syntes mig verkligen ganska tänkvärda och lika med honom tror jag, att frågan sålunda kan anses hafva blifvit utredd. Men det oakadt vill jag icke förena mig med hans anförande i öfrigt, och icke heller i det slut, hvartill han kommit; för mig ställer sig frågan så, att, om man vill, så kan man i allt fall utan olägenhet inskränka sig inom mindre gränser, och att därför det mesta, jag skulle tills vidare kunna gå in på, vore att bifalla Utskottets förslag, för hvilket jag tycker att också Utskottet gifvit skäl i sin motivering. Dessutom, om vi antaga Utskottets förslag, slippa vi ju en gemensam votering och detta är en god sak, det kan icke nekas, särdeles om den icke är nödvändig utan kan bero på tycke och smak. Vi hafva hittills vid detta betänkande undgått sådana, och vid den långt framskridna tiden på Riksdagen tror jag det vara af vigt att slippa undan hvarje mera onödig anledning till gemensam omröstning. Att helt och hållet afslå frågan, anser jag deremot af samma orsak icke heller vara skäl till; vi kunna i allt fall icke slippa ifrån saken längre än till nästa år, då den nog skall komma igen, ty byggnaden behöfves.

Jag vill således bifalla Utskottets hemställan om anvisande för ifrågavarande etablissements uppförande af 440,000 kronor; men jag vill icke vara med om att, på sätt Herr Carl Ericson föreslagit, hertill anslå 541,000 kronor, ehuru jag villigt erkänner, att den utredning af frågan han lemnade var all uppmärksamhet värd.

*Om anslag till
nytt kavalleri-
etablissement
vid Stockholm.
(Forts.)*

Om anslag till
nytt kavalleri-
etablissemang
vid Stockholm.
(Forts.)

Herr Bruhn: Om herr Carl Ericson med den utredning han här förebragt trott sig hafva framkommit med något nytt och bevisande i denna fråga, så ber jag få säga honom, att han betydligt misstagit sig. Han har nemligen anfört nätt och jemnt detsamma som i Utskottet redan varit framställt, och hvilket således varit för Utskottets ledamöter fullkomligt bekant. Det återfinnes också till största delen i bilagan till den Kongl. propositionen, hvori omnämnes att kostnaden för två stall, tre baracker efter paviljongsystemet och ett officers- eller stabshus skulle utgöra 541,000 kronor. Inom Utskottet har dock uttalats den mening, att de borde kunna byggas något billigare. Likaså var för Utskottet väl bekant, att kontrakt med en byggmästare blifvit uppgjort om uppförande af dessa stall och paviljonger. Hvad vi deremot saknade i Utskottet var kostnadsförslaget till dessa byggnader, och hvilket förslag skulle ligga till grund för kontraktet med byggmästaren. Derom har Herr Carl Ericson icke yttrat sig vidare, än att han försäkrat, att regeringens siffror äro fullt rigtiga. Detta åter är en sak, hvarom jag icke ämnar ingå i vare sig vederläggning eller bekräftelse, enär hvarken jag eller någon annan af Utskottets ledamöter hafva sett dessa kostnadsförslag.

Hvad nu sjelfva frågan angår, så tyckes den både af Grefve Björnstjerna och Herr Krigsministern hafva reducerats derhän, att det endast är för Lifregementets dragoner som detta etablissemang nödvändigt behöfves samt att volontärskolan skulle få komma med på köpet. Men på samma sätt kan man ju antaga, att volontärerna äfven skulle kunna få vara med på köpet i etablissemang på Drottningholm, förutsatt att detta senare blefve iståndsatt. Det är upplyst, att ridhuset är nybyggt under de senaste 15—20 åren. Hvad stallarna beträffar, har Herr Grefve Björnstjerna meddelat, att dessa äro så dåliga, att de försaka sjukdomar och senast lungröta hos de derstädes inrymda hästarna. Af Kongl. Maj:ts proposition finner jag, att utrymmet är knappt i dessa stall, ett förhållande som Herr Grefve Björnstjerna deremot icke påpekat. Att åter den smittosamma sjukdomen lungrötan skulle hafva försakats endast af stallens mindre goda beskaftenhet är så mycket mindre antagligt, som denna sjukdom under sistlidne vinter varit temligen allmänt spridd bland hästarna i Stockholm, och trakten deromkring, hvadan högst sannolikt är, att en mängd hästar varit angripna af denna sjukdom redan innan de inflyttats i ofvannämnda stall.

Att manskapets baracker vid Drottningholm äro i ett dåligt skick, är en känd sak, som jag icke någonsin bestridt. Då jag i förmiddags yttrade mig, råkade jag att missuppfattas af Herr Krigsministern, som antog, att jag skulle hafva påstått, att Lifregementets dragoner mycket väl kunde vistas under bar himmel under Mars och April månader. Så har jag icke kunnat uttrycka mig och sådan har min mening icke varit, utan jag har endast sagt, att jag antog att manskapet under nyssnämnda månader kunde reda sig i kaserner, som icke vore så väl försedda, som de behöfva vara, hvilka äro beräknade att hela året om bebos. Huruvida det nu, då frågan tycktes hafva reducerats derhän, att det hufvudsakligen är för Lifregementets dragoner som vi skola bygga det ifrågavarande etablissemang, kan vara skäl att göra en

nybyggnad eller om det möjligen icke kunde vara nog att reparera de gamla kasernerna, hvilket senare arbete, såsom jag förmodar, icke skall behöfva uppgå till den derfor beräknade summan, lemnar jag derhän. Det är en sak som Kammaren själf får bedöma. För min del är jag fortfarande af den åsigt, att etablissementet vid Drottningholm möjligen kan repareras och göras åtminstone tills vidare användbart för sitt ändamål.

Då kavalleriets behof af ökad antal underbefäl, i följd af detta vapens oförmåga att vid mobilisering utsvälla, måste vara jemförelsevis mindre än vid infanteriet och då vi hafva två så utmärkta kavalleriregementen som Lifgardet till häst och Husarregementet Konung Carl XV i ständigt garnison, så tyckes det som om nödigt antal underbefäl för Kavalleriet skulle kunna utbildas vid dessa regementen.

Jag yrkar fortfarande afslag å Utskottets förslag.

Herr A. Rundbäck: Jag skulle icke ånyo hafva begärt ordet i denna fråga, om jag icke genom mitt anförande förra gången hade vållat, att en person, som icke har rätt att i denna Kammare uttala sig, blifvit föremål för närgångna yttranden härstädes. Derföre må det tillåtas mig att säga några ord till denna persons försvar, enär jag anser honom hafva blifvit orättvist angripen. Ifrågavarande person gjorde sig mycket besvär med att få fram nödiga kostnadsberäkningar och han visade med officiella handlingar, att ifrågavarande etablissement, till hvilket vi inom Utskottet tillstyrkt beviljande af anslag, innefattande ett stabshus, hvilket enligt uppgjord kostnadsberäkning var upptaget till 183,300 kronor; ett ridhus och tvenne stallar, upptagna till en kostnad af 167,650 kronor, tvenne manskapspaviljonger till 102,000 kronor samt några mindre hus. Detta var dock endast för 168 hästar. Men som Utskottet antog, att man borde hafva utrymme för omkring 200 hästar, så kom man genom enkel regula de tri till den tillökning, som fordrades för de återstående 32 hästarne, som icke voro upptagna, och sålunda kom man till en kostnadssumma af 439,889 kronor, eller i det allra närmaste till samma belopp, Utskottet föreslagit. Nu kan visserligen sägas — och det har äfven blifvit sagdt från så väl statsrådsbanken som från vestgötabanken — att, enligt uppgifter, som jag själf nyss haft tillfälle att se, man gjort en misräkning i afseende på hästantalet. Detta torde emellertid i någon mån kunna ursäktas, enär uti det öfvergångsförslag till härordning, som chefen för generalstaben afgifvit, det heter, att "lifregementets dragoncorps' befälsmöteskommendering utgör omkring 117 underbefäl och manskap, exercissquadron 85 och förberedande underbefälsskola 13 eller till samman 215." Nu tänkte man sig väl, att i denna siffra låg hela befälsmötets hästantal, men man förmodade, att det egentliga befälet icke förde med sig alla tjenstehästar samt att det kunde vara några vakanta nummer, och man ansåg sig derföre mycket väl kunna inkränka antalet stallrum till 200. Nu har emellertid blifvit upplyst att i siffran 215 öfverbefälets hästar *icke* inräknats, och derifrån härleda sig alltså de anmärkingar som emot Utskottets beräkningar blifvit gjorda.

*Om anslag till
nytt kavalleri-
etablissement
vid Stockholm.
(Forts.)*

Jag har blott velat nämna detta såsom försvar för en utskottsledamot, som icke har tillfälle att i denna Kammare sjelf försvara sig.

Öfverläggningen förklarades slutad. Sedan propositioner gifvits i enlighet med de gjorda yrkandena, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

Hvad Utskottet tillstyrkt under *Litt d och e* i förevarande moment äfvensom uti *mom. B. C.*, blef jemväl bifallet.

Punkten 22.

Bifölls.

§ 2.

*Angående
en återremitt-
rad § i Utsök-
ningslagen.*

Föredrogs Särskilda Utskottets för behandling af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till utsökningslag och i sammanhang dermed erforderliga författningar memorial N:o 3 (i samlingen N:o 6), i anledning af återremiss å vissa delar af första punkten af Utskottets utlåtande N:o 1.

Uti *punkten 1* af förevarande memorial hade Utskottet hemställt: att Andra Kammaren ville fatta beslut angående § 18 i det af Utskottet uti dess utlåtande N:o 1 framlagda förslag till utsökningslag, hvilken paragraf blifvit af Första Kammaren godkänd, men af Andra Kammaren till Utskottet återförvisad.

I anledning af denna hemställan yttrade

Herr Treffenberg: Jag antager, att ej många af Kammarens ledamöter minnas skälet, hvarföre denna § återförvisades till Utskottet, och då detta skedde på yrkande af mig, har jag deraf tagit mig anledning att nu begära ordet.

Förhållandet var nemligen det, att i 15 § af förslaget till utsökningslag föreslogs och antogs af denna Kammare det stadgande, att lagsökning skulle delgifvas gälde när genom att tillställa honom lagsökningshandlingarne antingen i hufvudskrift eller besannad afskrift. Men så förekommer här i 18 §, att, då lagsökningsmål fullföljes, detta skall ske genom besannad afskrift af lagsökningshandlingarne. Om nu delgifningen skedde på det sätt, att den besannade afskriften tillställdes gälde nären, så skulle i händelse denna 18 § godkändes, sådan dess lydelse af Utskottet föreslagits, sökanden nödgas taga en ny afskrift af handlingarne. Jag föreslog derföre, att § skulle få följande lydelse:

“Gifver borgenär in bevis, att lagsökningshandlingarne blifvit gälde när så delgifna, som i 15 § sägs, så ock *hufvudskrift eller* besannad afskrift af samma handlingar o. s. v.” Genom denna ändring vunnnes det mål, att sökande icke behöfde underkasta sig besväret att för målets fullföljande taga ny afskrift af lagsökningshandlingarna. § återremitterades då; och nu anhåller jag, att Kammaren ville bifalla den af mig föreslagna redaktionsförändring deraf.

Härmed var öfverläggningen slutad. Herr Talmannen gaf först proposition på bifall till den ifrågavarande paragrafen i oförändradt skick samt derefter på Herr Treffenbergs yrkande; och som den senare propositionen besvarades med öfvervägande ja, hade Kammaren alltså godkänt paragrafen med följande förändrade lydelse:

*Angående
en återremitte-
rad § i Utsök-
ningslagen.
(Forts.)*

“Gifver borgenär in bevis, att lagsökningshandlingarne blifvit gäldenär så delgifna, som i 15 § sägs, så ock *samma handlingar i hufvudskrift eller* besannad afskrift, och kommer ej gäldenären inom förelagd tid med skriftligt svar; eller uteblifver gäldenär, som varit enligt 16 § kallad; varde målet afgjort på de skäl, som borgenären företett.

Visas gäldenären hafva varit af laga förfall hindrad att svara eller sig inställa, föreläggas öfverexekutor honom ny tid dertill.“

Punkten 2.

Lades till handlingarne.

§ 3.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets utlåtande N:o 72, i anledning af Kongl. Maj:ts förslag i fråga om Medicinalstyrelsen och dit hörande stater.

§ 4.

Till behandling förekom Stats-Utskottets utlåtande N:o 73, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående begrafnings- och öfriga kostnader med anledning af Hennes Maj:t Enkedrottning Josefinas dödliga frånfälle.

*Angående
bestridande af
kostnaderna
för H. M.
Enkedrottning
Josefinas be-
grafning m. m.*

Kongl. Maj:t hade föreslagit, att till betäckande af Sveriges anpart i berörda kostnader ett belopp af 49,468 kronor 53 öre måtte af Riksdagen varda anvisadt att utgå af den besparing å anslagen under riksstatens första hufvudtitel för år 1876, som uppstått genom Hennes Maj:t Enkedrottning Josefinas under nämnda år inträffade död.

Och hade Utskottet på anförda skäl hemställt:

“att Riksdagen måtte Kongl. Maj:ts förevarande nådiga framställning endast på det sätt bifalla, att till betäckande af Sveriges anpart i de af Hennes Maj:t Enkedrottning Josefinas dödliga frånfälle föranledda kostnader, hvilka ansetts böra emellan Sverige och Norge fördelas, ett belopp af 38,468 kronor 53 öre af Riksdagen anvisas att utgå af den besparing, som genom Hennes Maj:ts död under år 1876 uppstått å anslagen under riksstatens första hufvudtitel.“

Efter uppläsning af denna hemställan, mot hvilken Herrar *Liss Olof Larsson, Jöns Rundbäck, Sven Nilsson* i Efveröd och *J. E. Billström* inom Utskottet reserverat sig, begärdes ordet af

*Angående
bestridande af
kostnaderna
för H. M.
Enkedrottning
Josefins be-
grafning m. m.
(Forts.)*

Herr Jöns Pehrsson, som anförde: Herr Grefve och Talman! Mine Herrar! Stats-Utskottet har i någon mån prutat på det af Kongl Maj:t äskade anslaget, då Utskottet åtminstone icke velat tillstyrka beviljandet af den del utaf anslagsbeloppet, som skulle utgå till Kongl. Teatern. Det har visat sig, att Kongl. Maj:ts framställning i detta afseende varit öfverdrifven och icke kunnat af Utskottet bifallas. Jag ser vidare af motiveringen, att det icke måtte hafva varit så särdeles angenämt för utskottsledamöterna i allmänhet att tillstyrka beviljandet af hela detta anslag till bestridande af begravningskostnaderna efter Enkedrottning Josefina och jag finner äfven, att några ledamöter reserverat sig, ehuru de icke angifvit, i hvilken riktning det skett.

Naturligtvis kan det hända och inträffa kanske i detta fall, att man icke får mycket för, att man här håller långa tal (något som jag i allmänhet icke är fallen för), men jag vill icke underlåta att fästa Herrarnes uppmärksamhet på den ganska viktiga omständigheten, att kanske just de, som vilja afslå det nu äskade anslaget, äro de upprigtigaste vännerna till konungadömet och till följd deraf skulle beklaga, om så beskaffade anslagsfrågor som denna och några andra, som redan förut förekommit vid denna riksdag, ofta skulle föreläggas representationen. Det torde icke vara obekant, huru beskaffad stämningen var i landet i anledning af Kongl. Maj:ts begäran om ett stort, årligt anslag till Kronprinsen. Det beslut, hvarigenom Riksdagens båda Kamrar beviljade berörda anslag, har väckt mera ovilja i landet, än måhända mängen i denna Kammare vill låtsa om, och i händelse Riksdagen beviljar äfven det anslag, hvarom här är fråga, tror jag man derigenom skulle handla mycket illa mot konungadömet's närmaste vänner. För min del åtminstone vill jag icke vara med om att förminska den glans och det anseende, konungahuset hittills åtnjutit. Vi böra besinna, att det icke längre är som i forntiden, då folket egde blott en ringa reflektionsförmåga och gaf allt hvad som begärdes. Nu för tiden reflekterar folket, ty det har hunnit den ståndpunkten af bildning, att det ganska noga följer behandlingen af landets allmänna angelägenheter och gör sig reda för, huru förhållandena gestalta sig vid Riksdagen, der man, så att säga, visat slapphet i många afseenden och beviljat nästan allt hvad som blifvit begärtd.

Hvad nu beträffar den föreliggande anslagsfrågan, så är det visserligen lätt att säga, att summan är obetydlig och att saken i det hela är en småsak, men om jag ser på den specifika, Utskottet meddelat i betänkandet, så ger den nog anledning till berättigade anmärkningar.

Men, såsom sagdt, det kan icke vara rätt, att de svenska skattdragande skola ersätta dessa kostnader. Här förekommer en post å honorarier och gratifikationer till belopp af öfver 10,000 kronor. Lika väl, som man för detta ändamål utgifvit 10,000 kronor, har man ju kunnat utgifva 15,000 kronor eller ännu mera. Äfven finnes en post å sorgkläder, uppgående till ett belopp af öfver 17,000 kronor. Jag tror det icke vara godt och nyttigt att ersätta sådana utgifter. Vill man gifva något, bör det vara till ersättande af de verkliga begravningskostnaderna, men icke till godtgörande af sådana presenter, som

nämnda poster upptaga, och hvilka måhända kommit mången till godo, som deraf icke gjort sig förtjent, ehuru jag derpå icke vill inlåta mig. Om man skall vidblifva den gamla plägseden att med statsmedel bestrida begrafningskostnaden för personer, hörande till den Kongl. familjen, hvilken plägsed jag dock hoppas snart må försvinna, så böra dessa kostnader vara *verkliga* begrafningskostnader och jag har i föröfvarande fall kommit till en summa af 13,000 kronor i jennadt tal.

*Angående
bestridande af
kostnaderna
för H. M.
Enkedrottning
Josephinas be-
grafning m. m.
(Forts.)*

Jag vill icke vara med om, att denna Andra Kammare skall biträda Kongl. Maj:ts förslag i dess helhet, men för denna gång och för att icke göra ett alltför tvärt afbrott, vill jag icke yrka rent afslag å Utskottets hemställan, utan allenast anhålla, att Utskottets förslag måtte bifallas med den förändring, att anslagssumman nedsättes till 13,000 kronor. Man har derigenom godtgjort alla egentliga begrafningskostnader. Man har till och med betalt militärkostnaden, ehuru i hufvudstaden finnes ett så stort antal militärer, att icke några behöft inkallas från landsorten och hufvudstadens militärer mer än väl kunnat tjenstgöra vid begrafningen utan särskild ersättning derför.

Jag skall icke blifva vidlyftigare i denna fråga, ty jag tror, att det icke tjenar till något. Jag vill blott säga, att vi skola akta oss för att taga bort en ädelsten i konungakronan genom att obetingadt bevilja dylika anslag, ty folket börjar att reflektera öfver att man till sådana ändamål tager dess skattemedel. Jag lägger Herrarne på hjertat att icke gå utöfver hvad jag nu yrkat. Det rättaste vore visserligen att afslå alltsammans, men för denna gång kan ju den af mig föreslagna nedsatta summa beviljas, ty jag är viss på, att en sådan fråga som denna aldrig mera skall återkomma.

Jag yrkar bifall till min gjorda framställning.

Herr Carl Anders Larsson: Skulle man genom ett bifall till föreliggande förslag kunna bereda någon glans åt den affidna eller bevisa henne någon tacksamhetsgård, tror jag ingen skulle vilja motsätta sig detsamma. Men hvad innebär i sjelfva verket ett beviljande af i frågasatta anslag? Jo, att stryka ut i bouppteckningen kostnadsbeloppet för begrafningen och deraf bilda ett kapital, som kommer att tillfalla arfvingarne. Det är således till fromma för *arfvingarne*, men icke till någon uppbyggelse för den älskade affidna, som vi skulle anslå summan.

För min del vill jag icke ingå på Herr Jöns Pehrssons yrkande, utan jag anhåller om rent afslag å Utskottets hemställan och önskar, att det äfven måtte blifva denna Kammares beslut.

Herrar *August Petersson* och *Biesert* förenade sig med Herr Carl Anders Larsson.

Herr Danielsson: Jag måste erkänna, att jag tycker, att denna framställning går något för långt, och jag vill för min del icke vara med om att bifalla Utskottets förslag. Jag tror, att den affidna fur-

Angående
bestridande af
kostnaderna
för H. M.
Enkedrottning
Josephinas be-
grafning m. m.
(Forts.)

stinnans efterlemnade arvingar, som skola utgifva ifrågavarande lilla belopp, derest Utskottets hemställan icke bifalles, kommer att göra det med glädje och icke med suckan. Jag tycker, att vi böra lemna en anvisning till Kongl. Maj:t, att Riksdagen för framtiden vill vara befriad från dylika framställningar. Det synes mig som det verkligt vore tid på att säga nej till sådana anslag.

I korthet inskränker jag mig till att yrka rent afslag å Utskottets hemställan. Då jag hört, att den store rikshushållaren på dalabänken begärt ordet och jag af Utskottets betänkande funnit, att han reserverat sig mot Utskottets förslag, är jag fullt förvissad om, att han skall utveckla saken så, att han drager Kammaren med sig, och jag tviflar icke på att hans yrkande i denna fråga går i samma riktning som mitt.

Emellertid, som sagdt är, yrkar jag afslag.

Herr *Per Nilsson* i Kulhult instämde i Herr Danielssons yttrande.

Herr Liss Olof Larsson: Jag har, såsom Herrarne se, reserverat mig mot betänkandet, men icke i det syfte, att jag önskar rent afslag såsom den siste talaren. Inom Utskottet har detta betänkande tillkommit på den förseglade sedeln. Det voterades mellan den summan, som blef Utskottets beslut och ett förslag af Herr Key, der det var fråga om att nedsätta summan till 30,000 kronor. Denna nedsättning skulle nemligen ske genom afdrag af det belopp, som var uppfördt till Riddarholmskyrkans ordnande. För min del har jag jemväl reserverat mig, derföre att jag funnit åtskilliga poster upptagne såsom begravningskostnad, hvilka jag icke kunnat anse vara i egentlig mening dit hänförliga och hvilkas uppförande bland begravningskostnaderna jag icke kunnat annat än betrakta rent af såsom en missaktning mot den afidnas för oss alla så kära minne, då jag till exempel finner, att personer, som borde satt en ära i att visa denna älskade furstinnas minne all heder, fått och uppburit betalning för det biträde de lemnat vid begravningshögtidligheterna. Här förekommer nemligen gratifikationer å rätt betydliga belopp till prester både luterska och katolska. Jag hade trott att hvilken prest som helst inom landet skulle härvid lemnat sitt biträde icke blott utan betalning, utan äfven deri satt en stor ära, men här ser man, som sagdt, att det utbetalts till desse ganska stora belopp på 500, 700, 800 kronor o. s. v. Så ser jag, till exempel, att vid katolska kyrkan gifvits betalning till de prester, som biträdt vid messan, samt för musik och dylikt. Jag tror, att i alla landets kyrkor firades sorggudstjänst med anledning af dödsfallet, men icke satte någon annan kyrka i fråga att få betalt derför utom just den katolska, dit den älskade furstinnan hörde. Detta allt förefaller mig oegentligt, ja rent af i högsta mätto klandervärdt.

Vidare finner man, att till sorgkläder utbetalts närmare 20,000 kronor och detta icke allenast till den afidnas eget hof utan ock till de öfriga hofven; mig synes som om dessa senare icke borde fordra betaldt derföre att de jemväl till det yttre deltog i den allmänna sorgen, då, så vidt jag vet, hela svenska folket anlade sorgdrägt, utan

att det därför ens skulle vilja emottaga betalning. Och att åt personer tillhörande hofvet samt hofkapellet m. fl. lemnats betydliga gratifikationer för det de biträdt vid denna högtidlighet o. s. v.

Jag kan icke gilla ett sådant sätt att gå till väga och jag anser det, såsom jag nämnt, innebära en missaktning mot minnet af den, som med rätta hölls så kär, då till och med de som stodo henne så nära togo betaldt för sitt biträde vid hennes begrafning.

*Angående
bestridande af
kostnaderna
för H. Maj:ts
Enkedrottning
Josephinas be-
grafning m. m.
(Forts.)*

Jag har endast velat uttala denna min åsigt, och hufvudsakligen för att få göra det har jag låtit anteckna mig såsom reservant. Då jag är öfvertygad, att Herr Key här skall framställa samma yrkande som i Utskottet och motiven dertill, skall jag icke för närvarande göra något yrkande, men förbehåller mig öppen rätt dertill, sedan han yttrat sig. Rent afslag vill jag icke vara med om.

Häruti förenade sig Herr *Johan Erik Johansson*:

Herr P. Nilsson i Espö: Herr Talman. Jag vill endast gifva tillkänna, att jag yrkar afslag å Utskottets betänkande.

Grefve Björnstjerna: Jag beklagar djupt att denna diskussionen här föres på sådant sätt som nu sker. Jag tillåter mig nämna, att detta betänkande i Första Kammaren endast bordlades en gång och vid andra föredragningen bifölls utan ett ords diskussion. I Norge har en dylik proposition varit före vid stortinget. Icke föll det någon der in att klandra, att man gifvet en prest några riksdaler mera för en messa än åt några andra, eller att man utdelat några livréockar mera än nödigt var eller dylikt. Representationen fann der, att i en så ömtålig sak som denna borde man gifva hvad som begärdes utan att inlåta sig i strid om smådetaljer, lika nedsättande för representationen som sårande för Konungen.

Den talare som inledde denna diskussion, yttrade, att man borde akta sig för att förminska det anseende konungamakten hittills åtnjutit.

Jag är öfvertygad, att han likasom vi alla hysa vördnad och kärlek till Konungen, det är endast i sättet att visa dessa känslor som uppfattningen är olika. För min del delar jag samma åsigt som omfattas i andra konstitutionella länder t. ex. i England, der man i regenten ser hela nationens representant och der man just derföre aktar sig att inlåta sig i en ordstrid sådan som den nu pågående. Både representationens värdighet och aktning för monarkens person bjuder detta. Här åter visar man sin kärlek till Konungen genom att sticka in knappnålen så långt som möjligt in i de mest sårbara nerverna.

Låt oss icke längre fortsätta på sådant sätt, må vi antingen afslå betänkandet eller ock bifalla detsamma, men utan vidare diskussion. Jag röstar för bifall.

Herr Ivar Månsson: Här stå vi nu åter inför en af dessa ömtåliga frågor, der man icke ens får säga sin tanke, och då jag nu säger min, så har jag visserligen skäl att befara att af en viss ledamot

Angående
bestridande af
kostnaderna
för H. Maj:t
Enkedrottning
Josephinas be-
grafning m. m.
(Forts.)

från den provins jag tillhör blifva beskyld för att stå och prata endast för att sedan skyldra i tidningarne. Men då nu denne ledamot här uppträdt och endast gjort ett naket yrkande om afslag, så har man måhända icke så mycket nu att i detta afseende riskera. Härmed må nu gå huru som helst, men detta skall icke hindra mig att uttala min mening äfven i denna sak. Man säger att frågan är så ömtålig, att man icke bör diskutera den. Ja, jag tror just, att det är nödvändigt att tala om densamma, ty stämningen i landet är sådan i denna sak, att representationen väl bör låta sin tanke derom blifva känd, på det landet må få för sig klart, hvad anledning det kan vara, att bevilja ett sådant anslag som detta.

Hela landet vet, att den aflidna Enkedrottningen var mycket förmögen och litet hvar känner till att hon egde så stora kapital, att resultatet i ekonomiskt afseende efter hennes död visade sig särdeles gynsamt.

Många och stora anslag hafva vid denna riksdag gått ut och beviljats, deraf en del icke väckt så liten ovilja hos folket.

Jag är visst icke så svag, att jag böjer mig för folkopinionen, utan jag grundar mina beslut på hvad jag anser vara det rätta och vill gerna, såsom folkrepresentant, göra fritt hvad jag för godt finner, men så snart jag anser, att folkviljan eller den allmänna opinionen hyser en berättigad mening, rättar jag mig efter densamma. I detta fall anser jag, att folkopinionen med rätta uttalat sig emot, att vi skulle nu gifva ytterligare anslag till vårt konungahus och är derföre fullkomligt af samma mening eller lika tänkande med dem, som yrka rent afslag å det ifrågavarande anslaget. För min del kan jag icke på något sätt fatta, hvarföre man i afseende å detta anslag behöfver knusla eller pruta, ty vare sig man ställer sig på samma siffra som Jöns Pehrsson föreslagit, 13,000 kronor, eller på den andra af Liss Olof Larsson föreslagna, föreställer jag mig, att det icke skall lända vårt förmögna konungahus till synnerligt gagn.

Herr Liss Olof Larsson var med om att nedsätta anslaget med de 6,800 kronor, som åtgått till Riddarholmskyrkans ordnande och inredande, men då han sedan talade om det origtiga i de många honorarier och gratifikationer, som vid detta tillfälle utdelats och hvilken anmärkning enligt min tanke var ganska berättigad, kan jag alldeles icke förstå hvarför han icke äfvenledes yrkat på, att det begärda anslaget skulle nedsättas med detta belopp. Vidare har man anfört, att anslaget till sorgkläder vore för stort och äfven detta går jag in på.

När man går igenom de särskilda utgiftsposterna får jag bekänna att det synes mig vara alldeles klart, att man icke bör bevilja dem, men skulle man deremot stanna vid hvad Herr Jöns Pehrsson föreslagit, finner jag det verkligen icke vara något för konungahuset att taga emot. Det skulle verkligen väcka bra mycket större ovilja hos folket, om anslaget beviljades, än penningarne äro värda.

För min del anser jag det vara för konungahusets väl och ro vida fördelaktigare, om hela anslaget afslås och af detta skäl yrkar jag rent afslag å hvad Utskottet föreslagit.

Med Herr Ivar Månsson instämde Herrar *Christen Assarsson, J. M. Svensson och de Jouunge.*

*Angående
bestridande af
kostnaderna
för II. Maj:t
Enkedrottning
Josephinas be-
grafning m. m.
(Forts.)*

Herr Sven Andersson: Jag har begärt ordet endast för att tillkännagifva att jag yrkar rent afslag på det begärda beloppet, enär jag icke anser att svenska folket kan eller bör hafva någon som helst skyldighet att betala de sorgkläder, eller gratifikationer m. m., som Kongl. Maj:t kan finna för godt vid dylika tillfällen vederbörande meddela, så mycket mera som många millioner kronor i arf ju kommit arftagarne till del, dem jag således anser sjelfva böra bekosta de utgifter som för ifrågavarande ändamål böra utgå.

Jag yrkar rent afslag å Utskottets hemställan i den föreliggande frågan.

Herr Jöns Pehrsson: Då jag nu hört flera andra talare yrka rent afslag å Utskottets hemställan, skall jag ändra mitt förra yrkande derhän, att jag också yrkar rent afslag å hela den begärda summan. Jag gör detta så mycket hellre som jag vid närmare eftersinnande finner, att det kanske skulle kunna uppfattas såsom ren ironi, om man anslår ett så obetydligt belopp som 13,000 kronor till fördelning mellan tre arfvingar, som äro så förmögne som Enkedrottningens efterlevande släktingar.

Jag yrkar derföre rent afslag och skall för min del gerna se, om diskussionen härmed afstannar, ty jag anser det vara en ganska obehaglig sak att yttra sig om.

Jag hoppas dock att dylika frågor en gång för alla måtte vara afslagna, så att man icke återigen kommer med någon dylik.

Herr Carl Anders Larsson: Det är med anledning af Herr Grefve Björnstjernas anspelning på, att man af grannlagenhetsskäl skulle sticka under stolen med sina tankar, som jag begärde ordet, för att tillkännagifva, att jag åtminstone icke delar hans mening.

Den ädle Grefven sade vidare, att man stack nålar in i konungamakten, men jag vill just fråga honom, hvilka de äro, som gifva dessa styng? — Männe det icke just är de personer, som hindra den allmänna opinionen att framtränga till tronen och som sålunda missleda sin konung, att han icke får kännedom om folkets tankar. Kungen är för öfrigt icke så dum, att han icke begriper, att det är han och hans medarfvingar, som skulle få godt af att detta anslag beviljades, utan att det derföre skulle lända den döda Enkedrottningen till den minsta heder och uppbyggelse.

Jag ber att på det skarpaste få opponera mig mot, att den tendensen här skulle få ytterligare insteg, att man icke finge säga hvad man tänker.

Det är fullkomligt sant, såsom äfven redan blifvit påpekadt, att $\frac{2}{3}$ af det begärda anslaget skulle stanna inom landet och $\frac{1}{3}$ skulle gå till Danmark, men då behovet icke talar för bifall härtill, enär inga ömmande omständigheter förefinnas, anser jag Andra Kammaren handlar rättast uti att afslå den begärda summan.

Angående
bestridande af
kostnader na
för H. M.
Enkedrottning
Josephinas be-
grafning m. m.
(Forts.)

Herrar *Svensén, Anders Andersson* i Intagan *Pehr Nilsson* i Vitt-
jerf och *Ola Nilsson* instämde med Herr Carl Anders Larsson.

Chefen för Kongl. Finansdepartementet, Herr Statsrådet Forssell:
Sedan Första Kammaren bifallit Utskottets förslag, torde det till in-
tet tjena att göra någon framställning om bifall till Kongl. Maj:ts
proposition i dess helhet. Men då nu här blifvit yrkadt rent afslag
å Kongl. Maj:ts framställning och det af så många talare, att man
kan anses hafva fått kännedom nog om meningen i denna Kammare,
hvarigenom ock såsom flere talare synas hafva önskat, den af dem så
kallade allmänna opinionen fått tillfälle att göra sig hörd, så anser jag
mig mot detta yrkande böra göra några erinringar.

Dessa talare hafva stödt sin framställning hufvudsakligen på den
grund, att frågan om detta anslag endast skulle röra sterbhuset ef-
ter den afidna Enkedrottningen.

För min del vågar jag hafva en annan uppfattning af densamma.
Det är en urgammal sed, att svenska folket bidrager till gäldandet af
kostnaderna för större högtidligheter inom konungaborgen. I de gamla
lagarne fans redan ett stadgande, att allmogen skulle gifva gärd, när
konungen gifte bort sin son eller gaf honom riddareslag. Den upp-
fattningen gjorde sig framgent gällande, i fråga om så väl bröllops-
som begrafningshögtider, så att till dylika tillfällen särskilda gårdar
beviljades, och uttogos till dess att med de nya formerna för budgeten
gårderna utbyttes mot anslag. Här föreligger en nästan oafbruten
följd af Riksdagsbeslut, hvilka hafva gifvit upphof till en befastad
sedvänja, och Kongl. Maj:t har derfor under de senaste årtiondena
den ena gången efter den andra ansett sig kunna anordna kostna-
derna för dylika högtidligheter å förskottstitel, hvarefter äskats Riks-
dagens anvisning å medel till förskottets gäldande. Så har skett äfven
denna gång. Det förefaller mig alltså, som om man icke beträdde
den rätta vägen att häruti få en ändring genom att nu afslå Kongl.
Maj:ts förslag om betäckande af detta förskott. Vill Kammaren en
gång för alla bryta med den redan utbildade traditionen, att de stora
kungliga högtiderna betraktas som nationela högtider, hvilkas kostna-
der af statsmedel gäldas, kan väl detta dock icke ske genom att neka
beviljandet af ett anslag, å hvilket Kongl. Maj:t med stöd af gammal
häfd redan har anticiperat. Jag föreställer mig väl att det knappt
någonsin skall lyckas att få denna af flere talare förordade princip
godkänd af hela Riksdagen, men om den någon gång skulle göras
gällande, så vore åtminstone sättet för dess uttalande Riksdagen mera
värdigt om det skedde allenast genom frambärandet af önskningsar för
framtiden.

Herr Lars Ersson: Jag ber att få instämma med Her Carl Anders
Larsson i hans första yttrande, emedan äfven jag för min del yrkar
rent afslag. Herr Finansministern talade nyss om, att fordomtima
begärde Konungarne gårdar, då de skulle gifva bort sina söner m. m.,
men dervid torde man böra erinra sig, att förhållandena sedan dess
blifvit mycket förändrade och att framför allt Konungarne numera

fått så stora apanager, att de icke behöfva komma till folket och begära bidrag hvarken till begrafningar eller andra högtidligheter.

Herr Lind: Herrarne må icke förundra sig, om jag, med de åsichter jag förut uttalat, instämmer med dem, som yrkat rent afslag.

Herr Billström: Då jag nödgats anteckna mig såsom reservant mot detta af Utskottet framställda förslag, så var det för att här i Kammararen tillkännagifva, att jag yrkar rent afslag å Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

Herr Ola Månsson: Herr Talman, mine Herrar! Då jag nu uppträder i denna fråga, ber jag er samtliga vara förvissade om, att jag icke gör det för anslagssummans storlek, ty då man jemför denna post med den stora statsbudgeten, finner hvar och en dermed hemma-stadd, hur försvinnande ringa del från den synpunkten sedt detta är. De flesta talare, som uppträdt i dylik fråga, som den nu föreliggande, hafva vanligen i sina anföranden omtalat, att ämnet är grannlaga, ja, mine Herrar, der ligger anledningen till mitt uppträdande, att ämnet är grannlaga och ömtåligt, icke allenast uppifrån, utan äfven nedifrån, och det är en sanning hvad åtskilliga påpekat, att den stora allmänheten i vårt land icke kan fatta nyttan eller nödvändigheten af dylik utgift med skattemedel, och jag får tillägga, att icke ens stora anslagsfrågor i allmänhet förmå tillvinna sig så stor uppmärksamhet som denna, och hvarthän riksdagsombudet vänder sig, i sin hemort, eller utom densamma, finnas få frågor, som ställa på honom så många frågetecken, *hvarföre och hvarföre* som denna. Således, efter mitt förmenande, vore å ömse sidor önskvärdt, att hädanefter slippa ingå i pröfning af sådana frågor. Jag yrkar afslag å Utskottets förslag.

Herr Sven Nilsson i Efveröd: Såsom af betänkandet synes, har jag också reserverat mig emot detsamma, och vill jag nu endast tillkännagifva orsaken dertill. Jag hyser i denna fråga samma åsichter som Herr Finansministern nyss antydde, i afseende på ändamålet hvarföre anslag till Kongl. begrafningar böra beviljas. Men då jag af den Kongl. propositionen har funnit, att en stor del af det begärda anslaget icke blifvit användt såsom verkliga begrafningskostnader, och således begäran om anslag dertill icke bort hafva egt rum, hade jag önskat att Utskottet i sin motivering till betänkandet åtminstone bort uttala en sådan mening. I likhet med hvad Utskottet föreslagit i afseende på den del af anslaget, som begärts till ersättning åt Kongl. teatrarne, skulle jag dock för min del, lika med Liss Olof Larsson, hafva velat afslå anslagen till sorgkläder, äfvensom till honorarier och gratifikationer, samt messan i Katolska kyrkan, emedan jag anser dessa belopp vara af den beskaffenhet, att de icke bort upptagas bland begrafningskostnaderna. Men då det väl ej lär vara någon utsigt för framgång af en sådan åsigt inom Riksdagen för närvarande, har jag trott man bäst skulle gagnat saken, om Utskottet, på sätt i ett af de uppgifna fallen tillvägagåtts, jemväl i afseende på de andra

*Angående
bestridande af
kostnaderna
för Hennes
Maj:ts Enke-
drottning Jose-
phinns begraf-
ning m. m.
(Forts.)*

*Angående
bestridande af
kostnaderna
för Hennes
Maj:t Enke-
drottning Jose-
phinas begraf-
ning m. m.
(Forts.)*

af mig påpekade, af Kongl. Maj:t begärda beloppen, så förfarit, att man i framtiden kunnat hoppas slippa se dylika poster upptagas bland de egentliga kostnaderna vid begäran om anslag af Riksdagen för Kongl. begrafningar.

Jag skulle således helst hafva önskat, att Utskottet gått till väga, i afseende på de af mig anmärkta punkterna, på det sätt jag sist angifvit, och detta är skälet, hvarför jag reserverat mig mot Utskottets betänkande. Då nu emellertid icke någon sådan motivering vid denna riksdag är möjlig att åstadkomma, då Första Kammaren redan fattat beslut i saken, och då man icke nu är i tillfälle skilja de af mig omnämnda posterna från de öfriga och af återstående beloppet från-räkna den del, som Norge deraf enligt stadgad fördelning bör bekosta, har jag icke nu något särskildt yrkande att framställa; men jag har ansett mig böra till protokollet uttala min åsigt i frågan, och skulle önska att regeringen ville för framtiden fästa afseende härå, huru än frågan vid denna riksdag kommer att afgöras.

Herr Johan Jönsson: Denna fråga har legat mig mycket ömt om hjertat. Jag vet med säkerhet, att den allmänna opinionen är emot beviljande af det anslag, hvarom fråga är, men lika säkert vet jag äfven, att Drottning Josephina var en godhjertad och ädel kvinna, som verkat mycket godt för svenska folket. Detta oakadt nödgas jag dock nu yrka rent afslag å Utskottets hemställan.

Öfverläggningen var slutad. Derunder hade yrkats dels bifall till Utskottets hemställan i oförändradt skick, dels bifall till samma hemställan med nedsättning af beloppet 38,468 kronor 53 öre till 30,000 kronor, dels ock afslag. Efter att hafva framställt propositioner i enlighet med dessa yrkanden, förklarade Herr Talmannen sig anse röst-öfvervigt förefinnas för den förstnämnda meningen. Votering begärdes, i anledning hvaraf, och sedan till kontraposition antagits yrkandet på afslag, en omröstningsproposition af följande lydelse uppsattes, justerades och anslogs:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i Utlåtandet N:o 73, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren afslagit Utskottets hemställan.

Omröstningen försiggick och visade 77 ja mot 88 nej; hvadan Utskottets hemställan afslagits.

§ 5.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets Utlåtande N:o 74, i anledning af väckt motion om rätt till lyftning af de till begravningshjälp afsedda innehållningar & löner.

§ 6.

Till afgörande företogs Sammansatta Stats- och Bevillnings-Utskottets utlåtande N:o 1, i fråga dels om afdrag å kronan behållen ränta af frälse-, skatte- och kronohemman och lägenheter, dels ock om grundskatternas afskrifvande.

Om afdrag å kronans ränta af frälse-, skatte- och kronohemman.

Uti *punkten 1* hade Utskottet yttrat sig öfver Kongl. Maj:ts nådiga proposition N:o 4, hvilken var af följande lydelse:

“Kongl. Maj:t, som i proposition af denna dag föreslagit Riksdagen att åt rote- och rusthållare medgifva en lättnad i rustnings- och roteringsbesväret, uppgående till tio procent af dess uppskattade medelvärde, och som anser, att så mycket som motsvarar omkring tio procent af de kronan behållna grundskatternas hela belopp samtidigt kan eftergifvas, vill alltså, under förbehåll af Riksdagens bifall till den likaledes under denna dag afgifna proposition om lika bevillning för all fast egendom, härmed föreslå:

att från och med år 1878, och så länge den sålunda bestämda fastighetsbevillningens förhållande till annan bevillning efter andra artikeln ej varder rubbadt, åt de skattskyldige medgifves ett afdrag af femton procent å den kronan behållna räntan af frälse-, skatte och kronohemman och lägenheter; dock så

att afdrag icke må ega rum å ränta, som för hemmansnummer eller lägenhet ej öfverstiger en krona;

att afdrag icke heller medgifves för

- a) de i jordeboken i särskild kolumn uppförda presternas utlagor;
- b) räntor af sådana, sedan år 1809 till enskilde under eganderätt öfverlåtna egendomar, hvilka före öfverlåtelsen icke innehafts med stadgad åborätt, nemligen: rekognitionshemman, jagtbackar, utmarken på Öland, fisken, öfverloppsmarker i de norra länen, kronoskogor och skogslotter, som enligt Rikets Ständers skrifvelse den 13 Juni 1818 och Kammarkollegii cirkulär den 14 April 1824 till enskilde försålt eller till vederlag för mulbetesrätt upplåtits, samt andra egendomar, som jemlikt särskilda Kongl. bref till enskilde försålt, ävensom räntor, som äro åsatta skogsområden, hvilka gifvits i ersättning för privilegierad stockfångst, eller strömfäll och slotterlägenheter, hvilka tills vidare äro åt enskilde upplåtna;

att bestämmelsen om afdrag icke heller har tillämpning å sådan ränta, som ännu kan finnas påförd till statsverket indragna och för dess räkning utarrenderade egendomar, eller å ränta, som boställs-

Om afdrag å innehafvare eller dess rättsinnehafvare kan vara skyldig att under viss kronans ränta tid till statsverket eller till efterträdaren erlägga; samt af frälse-, att, der vid afdragets beräkning för hemmansnummer eller lägenhet uppstår bråk af öre, afdraget må beräknas till närmast högre kronohemman. öretal.“

(Forts.)

Och hade Utskottet, under uttalande af den åsigt, att någon afskrifning af grundskatterna icke borde ega rum utan i sammanhang med införande af en för landets försvar betryggande härordning, beträffande berörda nådiga proposition hemstält:

att densamma icke måtte af Riksdagen bifallas.

Efter föredragning af nu omförmälda hemställan, yttrade

Herr Adlercreutz: Lika med det Sammansatta Utskottet, anser jag, att den förutsättning, hvilken legat till grund för Kongl. Maj:ts framställning till Riksdagen i förevarande ämne, numera förfallit och att samma framställning således icke nu bör kunna af Riksdagen bifallas. Med detta resultat är jag långt ifrån missbelåten, enär, enligt min tanke, grundskattefrågan, om den får behandlas sjelfständigt för sig, utan att med andra frågor sammanbindas, kan till det allmännas bättnad lösas på annat sätt än medelst afskrifning. I sammanhang med en *reglering* af grundskatterna, som för mig synes särdeles önskvärd, anser jag emellertid af högsta vikt att en ändring sker jemväl i bestämmelserna angående grunderna för bevillingens och kommunalskatternas utgörande. Jag har skriftligen sammanfattat mina tankar i detta ämne och dervid tillika uppgjort ett förslag till grunder för en reglering af grundskatterna; och då jag önskar, att dessa mina tankar måtte få i dagens protokoll inflyta, nödgas jag för en stund upptaga Kammarens tid för uppläsande af detta mitt skriftliga anförande:

En för statens ändamål från hvarje jordbruksfastighet utgående grundskatt synes vara en så lämplig och naturlig anordning, att den icke gerna bör saknas uti ett väl regleradt samhälle. För den, som eger en del af landets jordområde, detta grundlag för statens tillvaro, måste allt hvad som rörer samhällets bestånd och förkofran ega en helt särskild betydelse; och likasom en fastighetsskatt på den i enskild ego varande jorden härigenom har sitt berättigande, utgör äfven en sådan skatt en den säkraste inkomst staten har att påräkna. Långt ifrån således att en redan införd fastighetsskatt bör borttagas, må man i stället hafva sig angeläget att tillse, det den får sin rätta och fulla tillämpning. Sådant förhållandet med grundskatterna är i vårt land, kan åtminstone nu mera icke med skäl sägas, att någon deraf obilligt tryckes, ty en hvar har vid förvärfvandet af den jord, hvarå grundskatterna hvilat, varit i tillfälle och utan tvifvel äfven begagnat tillfället att minska köpe- eller bytesvärdet i mån af grundskatternas storlek. Dock är härvid att anmärka:

1:o att grundskatterna såsom fixerade i ett visst belopp penningar komma att i framtiden lida en fortgående minskning i betydelse till följd af det penningens prisfall, som visat sig vara konstant;

2:o att de hvila ojemnt på de föremål, som dermed äro besvärade; samt

3:o att de icke träffa all i enskild ego varande jord.

Den först anmärkta olägenheten synes bäst kunna förekommas derigenom, att fastighetsskatten sättes i visst förhållande till taxeringsvärdet å den fastighet, hvarifrån den utgår, hvarigenom jemväl ojemnheten i skattens fördelning, så vidt möjligt, komme att upphöra. Då emellertid en bestämmelse i den syftning, att nuvarande grundskatter i framtiden skulle blifva beroende af taxeringsvärdet ovilkorligen komme att i längden medföra en förhöjning i skattebördan, vore en ersättning till jordegarna för deras förlust i detta hänseende billig; och samma rättsgrund gäller äfven fullligen för det fall, att jord, som förut varit från grundskatt befriad, skulle för framtiden sådan beskattning vidkännas, hvarigenom den tredje anmärkningen, som ofvan framstälts, vore undanröjd.

I den reglering af grundskatterna, eller ränta och kronotionde, jag alltså här såsom önskningsmål framställer och i sammanhang hvarmed ändring i grunderna för utgörande af bevillning och kommunalbeskattning synes af behofvet påkallad, torde jemväl böra inbegripas ej mindre den ränta och kronotionde, som icke är kronan behållen, än ock

de frälseräntor, hvilka åligga hemman och lägenheter af skattefrälseratur,

den kronotionde, som åtföljer patronaträtt till vissa församlingar eller eljest med eganderätt af enskilda personer innehafves,

den från hemman i Skåne, Halland och Blekinge utgående kyrkotionden, samt

rusttjänstbevillningen.

Alla dessa utlagor hafva nemligen med de egentliga grundskatterna det gemensamt, att de hvila endast på viss jord, hvarförutan de ifrågavarande frälseräntorna samt kyrkotionden hafva enahanda grund och uppkomst med nämnda grundskatter och alltså torde i förevarande hänseende böra lika med dem behandlas.

För det sätt, hvarpå, enligt min uppfattning, staten vid denna reglering bör träda emellan skall nedan redogöras. Först torde en beräkning böra uppställas öfver dessa samtliga utlagors belopp, hvarvid sifferuppgifterna, utom hvad rör kyrkotionden, äro hemtade från Kammarrådet Andersons betänkande angående sättet och villkoren för grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning.

Räntan utgör..... Kronor 4,499,585: 32.

hvarifrån dock måste afräknas i räkenskaperna redovisade, till Ebersteinska söndagsskolan i Norrköping utgående räntor, hvilka hafva egenskapen af frälsekatte-räntor 4,057: 19.

samt vidare hvad som redan blifvit åtskilliga hemman eftergifvet såsom ersättning

Transport Kronor 4,057: 19. 4,499,585: 32.

Om afdrag å kronans ränta af frälse-, skatte- och kronohemman.
(Forts.)

Om afdrag å kronans ränta af frälse-, skatte- och kronohemman. (Forts.)	Transport Kronor	4,057: 19.	4,499,585: 32
	förminskadt egoområde i följd af kanal- och väganläggningar	837: 45.	
	äfvensom boställsräntor, hvilka äro vederbörande räntegifvare efterskänkta till förbättring af den aflöning, hvaraf de i och för sina tjänstebefattningar äro i åtnjutande, och som torde, utan någon förlust för statsverket eller förändring i beloppet af aflöningsförmånerna kunna afskrifvas, uppgående dessa boställsräntor till	315,912: 28.	320,806: 92.
	hvarefter af räntan återstår		4,178,778: 40.
	Frälseräntorna af hemman och lägenheter af skattefrälse natur		150,758: 25.
	Kronotionen	1,389,249: 98.	
	hvaraf blifvit hemman och lägenheter eftergifvet såsom ersättning för minskadt egoområde genom kanal- och väganläggningar	1,174: 52.	
	äfvensom boställstionde af samma skäl som boställsräntorna torde böra frånräknas med	10,393: 93.	11,568: 45.
	hvarefter af kronotionen återstår		1,377,681: 53.
	Uti förestående ej inräknad kronotionde, som åtföljer patronaträtt eller under annan enskild eganderätt innehafves		11,260: 11.
	Kyrkotiondens belopp torde ej öfverstiga		200,000: —
	Rusttjänstbeivlingen		68,658: 33.
	Summa Kronor	5,987	136: 62.

Uti räntans förenämnda belopp finnes inräknade de s. k. "prester-
nas utlagor", hvilka, med undantag af en jemförelsevis obetydlig del,
som motsvaras af de förra prestgårdarne åliggande boskapspenningarne,
utgå af presternas inkomster från församlingarne och sålunda på det
hela icke äro att såsom grundskatt anse, i följd hvaraf de torde till hela
sitt belopp 20,306 kronor 76 öre eftergifvas. Emot befrielse från ut-
görande af "preste-utlagorna" hafva åtskilliga kyrkoherdar fått sig
ålagda 9 båtsmansrotar inom Södra Møre härad af Kalmar län, och
lära af samma skäl, som för afskrifning af "presternas utlagor" äro
anfönda dessa rotar böra försvinna samt skyldigheten för dem erlægga
vakansafgifter, belöpande till 90 kronor 26 öre, dermed genast upp-
höra.

Efter afdrag för ofvan omförmälda 20,306 kronor 76 öre återstå utaf utlagornas sammanräknade belopp 5,966,829 kronor 86 öre eller i jemnt tal 6 millioner kronor, hvilket alltså skulle utgöra den egentliga regleringens föremål.

*Om afdrag å
kronans ränta
af frälse-,
skatte- och
kronohemman.
(Forts.)*

Taxeringsvärdet å de fastigheter, hvarå ifrågavarande utlagor hvilat jemte de hemman och jordbrukslägenheter, hvilka nu äro derifrån befriade, ökad med ett kapital motsvarande efter 5 procent utlagornas belopp, närmar sig 2 tusen millioner kronor, hvadan utlagorna, jemt fördelade, skulle på hvarje fastighet hvilat med omkring 3 kronor på hvarje tusende af dess värde. Jag har dock trott, att en så hög fastighetsskatt icke skulle vara behöflig, utan att den skulle kunna fixeras till endast 2 per mille, helst den sedermera komme att stiga i den mån fastigheternas taxeringsvärden under tidernas lopp blefve höjda.

Af omförmälda utlagor uppbär statsverket för närvarande:

behållna räntan	3,188,641: 33.
„ kronotionden	1,354,603: 51.
rusttjänstbeivllningen	68,658: 33.

Summa Kronor 4,611,903: 17.

Återstoden, icke fullt 1,400,000 kronor, utgör hvad af den skattskyldige för en eller annan orsak frinjutes eller till annan än staten utbetalas.

Att för vinnande af det med regleringen afsedda syftemål uppträffa hela skilnaden mellan utlagornas nuvarande belopp och den ifrågasatta nya fastighetsskatten, eller en årlig inkomst af 2 millioner kronor, vore att tillskynda staten en allt för stor förlust, helst som regleringens genomförande i allt fall medförer kostnader och uppoffringar samt tager medel i anspråk. Den ersättning, som till vederbörande bör utgå för utlagornas förvandling från en i allmänhet fast till en rörlig afgäld, skulle kunna bestämmas så, att å sammanräknade beloppet af nuvarande utlagorna på hvarje fastighet efterlätes en femtedel, dock med vilkor att der genom denna åtgärd beloppet ej nedsjönke till hvad den nya fastighetsskatten, beräknad efter 1876 års taxeringsvärde, ökad med ett kapitalbelopp motsvarande efter 5 procent *de påhvilande utlagorna*, skulle utgöra, fastighetsegaren åligger att fortfarande utgifva de gamla utlagorna, minskade allenast med en tiondedel, intill dess han, genom fortsatt likviderande af den andra tiondedelen med beräknad ränta på ränta derå efter 5 procent, amorterat kapitalskilnaden mellan förra utlagorna minskade med en femtedel samt den nya fastighetsskatten på förenämnda sätt beräknad, hvarefter endast denna senare, jemlikt derför gällande bestämmelser, komme att utgöras. I de fall åter, då genom efterlåtande af en femtedel af de äldre utlagorna återstoden komme att understiga den nya fastighetsskatten, på förestående sätt beräknad, med ledning af 1876 års taxeringsvärde, borde en jemlikt ofvan nämnda grunder bestämd kapitalersättning vederbörande tillgodokomma, såsom ock förhållandet skulle blifva med all den jord, för hvilken dylika utlagor hitintills alls icke utgått.

Om afdrag å
kronans ränta
af fräse-,
skatte- och
kronohemman.
(Forts.)

Omförmälda ersättningar torde böra utgå hufvudsakligen i statsobligationer och endast i den mån sådant till följd af summans ojemnhet fordras, uti kontanta penningar. Obligationerna borde förskrifvas med 5 procent, halfårsvis förfallande ränta, samt icke vara ställda på viss förfallotid, utan kunna i mån af tillgångar inköpas eller efter utlottning inlösas. För den ränta, som vore att erlægga å obligationerna, åtnjöte staten full valuta i den nyordnade fastighetsskatten, och då af de äldre utlagorna endast en femtedel eller omkring 1,200,000 kronor afstodes, hvaraf dock ytterligare en del skulle under någon tid utbetalas, komme — genom ett stadgande derom, att hvad i fastighetsskatt årligen inflöte utöfver ett visst belopp, till en början 2,500,000 kronor, skulle, sedan derifrån afdragits nödiga utbetalningar i och för regleringen, således jemväl årliga räntan på utelöpande obligationer, användas för amorteringen till dess denna vore fullbordad — medel för densamma icke att saknas. Möjligen skulle dock för första året ett kreditiv erfordras, enär svårligen läte sig göra, att på förhand få utredt, huru stor del af ersättningen genast behöfde med penningar gäldas.

På det att regleringen må vinna den stora omfattning, hvarom ofvan talats, och hvarigenom den först erhåller sin fulla betydelse, måste, såsom jemväl redan är antydt, staten träda emellan för den del af utlagorna, som förut icke till statsverket ingått. Hufvudbestämmelserna härvid skulle vara, att de fastigheterna nu påhvilande utlagor skulle, der de icke redan äro i fast penningebelopp bestämda, antingen omsättas enligt föreskrifterna i Kongl. kungörelsen den 11 Maj 1855 och Kongl. förordningen den 23 Juli 1869, eller ock förvandlas i penningar efter 1876 års medelmarkegångspris för länet, eller der så nödigt vore, efter gode mäns bestämmande, hvarefter med utlagornas reglering och utgörande för framtiden af fastighets-skatt till staten skulle förfaras så som i afseende å andra fastigheter; samt att statsverket deremot till vederbörande, antingen detta vore fastighetssegaren sjelf eller annan person, erlade hvad honom från fastigheten i nu ifrågavarande hänseende förut tillkommit, dervid det i alla de fall, då icke prestation derå vore grundad eller särskildt syftemål med utlagans erläggande på sådant sätt äfventyrades, skulle stå den fordrande fritt att, derest han inom 10 år sig anmälde, för sin fordrans likviderande undfå ett densamma efter 5 procent motsvarande kapital, och hvarvid, för värdets bestämmande, om sådant erfordrades, ledning skulle tagas från senast fastställda medelmarkegångspris för länet samt betalningen erläggas hufvudsakligen i sådana obligationer, som förut äro nämnda. I fråga om beloppet af den årliga utbetalning statsverket, i enlighet med förestående, nade att till rusthållarne vid de skånska kavalleriregementena erlægga, är dock nödigt, att, enär frinjutna räntan upptagits endast efter kronovärdis, bestämma ersättningen vid hvarje rusthåll till ett minimum af 200 kronor, deri dock inbegripet hvad redan förut såsom understöd för ändamålet åtnjutits.

En omständighet, som vid förevarande reglering ej må förbises, är förhållandet med de jordafsöndringar, å hvilka särskild afgäld är

bestämd, motsvarande afsöndringens andel i stamhemmanets utskylder. Lämpligast och enklast torde vara, att upptaga stamhemmanets utlagor till endast det belopp, hvartill de uppgå efter afdrag för den afgäld, som är afsöndringen ålagd samt att anse den hvarje afsöndrad lägenhet påliggande afgäld, såsom utgörande dess nuvarande grundskatt.

Om afdrag å kronans ränta af frälse-, skatte- och kronohemman. (Forts.)

Att för statens till allmänt ändamål anslagna eller utarrenderade egendomar, fastighetsskatt icke bör utgå, faller af sig sjelf; dock att der arrendator, enligt redan ingånget kontrakt, har skyldighet att grundskatt erlägga, den under kontraktstiden skall oförändradt utgöras. För hemman och lägenheter, som under stadgad åborätt innehafvas, skulle deremot de nya bestämmelserna om fastighetsskatt blifva gällande.

Beträffande de kapitalersättningar, som statsverket enligt regleringen komme att utbetala, torde böra iakttagas, att egarne till frälseränta från frälsekattehemman, eller lägenhet, der sådan ränta förefunnes, är i första rummet berättigad att till räntans aflösning med kapitalberäkning efter 5 procent, uppbära liqviden samt att derefter, eller der sådan ränta icke hemmanet eller lägenheten påhvilat, omedelbart de som inteckning ega hafva rätt till medlens uppbärande, i likhet med hvad finnes stadgad angående lösen för jord, som för allmänt behof afstås.

Af de ofvan ifrågasatta förändringarne lära böra följa, att bevilningsstadgan, utom hvad rörer sjelfva bevilningens belopp, eller åtminstone den del deraf, som afser taxeringen af fastigheter, blifver hänförd till området för Konungens och Riksdagens gemensamma lagstiftning; likasom den nya fastighetsskatten måste ingå bland statsverkets ordinarie inkomster.

I afseende å bevilningen till staten torde den böra för fastigheterna förvandlas till att blifva en inkomstskatt, dervid afdrag får ske enligt allmänt gällande grunder, således äfven för uppgifna och kända skulder.

Beträffande i öfrigt grunderna för denna bevilning må med skäl yttras förundran deröfver, huru de kunnat fastställas sådana de för närvarande äro. Inkomst af arbete beskattas fullkomligt lika med inkomst af kapital, huru väsentligt skiljaktiga än dessa inkomster i beskattnings hänseende äro. Det kan icke förnuftigtvis påstås, att lika beskattning bör drabba en vanlig årsränta af kapital och en jemnhög inkomst, hvilken såsom lifstidsränta vinnes med kapitalets uppoffring, helst uti denna senare ingår en del af kapitalet och man ej bör skatta för hvad af egna kapitaltillgångar under året förtäres. Men hvad är väl inkomst af arbete annat, än en ganska underhållig lifstidsränta som ständigt kräfver ansträngning och omtanka, som ofta helt och hållet upphör långt innan lifstiden är ute och som visserligen redan dessförinnan icke sällan är utsatt för afbrott och minskningar?

Vid en jämförelse i beskattnings hänseende mellan inkomst af rörligt kapital och inkomst af fast egendom, visar sig ock att den senare är särskildt gynnad. Under antagande att fastigheten afkastar jemnt 5 procent å dess taxeringsvärde, är inkomsten deraf, hvad be-

Om afdrag å
kronans ränta
af frälse-,
skatte- och
kronohemman.
(Forts.)

träffar annan fastighet än jordbruksegendom lika beskattad med inkomst af kapital, enär bevilning påföres sådan fastighet med 5 öre för hvarje hundra kronor af taxeringsvärdet, eller, hvilket är detsamma 5 öre för hvarje 5 kronors inkomst. Men sällsynt skall det fall vara att någon nöjer sig med 5 procent ränta å det kapital han nedlägger i en stadsfastighet, eller annan icke till jordbruk hänförlig fast egendom. Är stadsfastigheten med stenhus bebyggd, fordrar man vanligen, att den efter afdrag ej blott för alla kostnader till underhåll och förvaltning, utan äfven för eganderättsbevilning och kommunalskatter, skall gifva i ren behållning minst 6 procent. För stadsfastighet, bebyggd med trähus, fordras med afseende å dettas kortare bestånd, ännu högre afkastning. Då nu taxeringsvärden aldrig sättas högre, men väl lägre, än de allmänt förekommande försäljningssummorna, så blifver klart, att inkomsten af de fastigheter, hvarom här är fråga, beskattas lägre än inkomsten af det utlånade kapitalet, under det att den förra, i anseende till större säkerhet för grundkapitalet och dettas obestridda benägenhet att stiga i värde, tvärtom bör bära en drygare beskattning än det rörliga i utlåning använda kapitalet. En rättelse häruti bör alltså verkställas och torde den böra ske sålunda, att, om inkomst af förenämnda fastigheter beskattas med en 1 procent, så sättas bevilningen för inkomst af rörliga kapitalet till 0,8 procent.

Ännu anmärkningsvärdare ställer sig förhållandet med bevilningen å jordbruksfastigheter, hvilken nu utgår med endast 3 öre för hvarje 100 kronor af taxeringsvärdet. Att detta värde icke varit synnerligen uppdrifvet, framgår tydligen af de sammanställningar, som af den s. k. skattejemkningskomitén äro gjorda i dess underdåniga betänkande och man torde för hela landet i allmänhet kunna antaga att det knappt öfverstiger hälften af det värde, hvartill det rätteligen borde uppgå. Väl må vara sant, att af jordbruksfastigheten ej i allmänhet kan påräknas så stor afkastning i förhållande till dess köpeskilling som t. ex. af stadsfastigheterna, men utom de för dessa senare omnämnda förmåner, hvilka i ännu högre grad förefinnas för jordbruksfastigheterna, förekommer särskildt, att till jordbrukets fromma hittills tagits och efter all sannolikhet äfven framgent komme att tagas i anspråk sådana betydliga statsanslag, att de vida öfverstiga den bevilning, som för närvarande från jordbruksfastigheterna till statsverket ingår. Denna bevilning utgjorde för år 1875 ett belopp af 534,737 kronor och 71 öre, under det att de ordinarie och extra ordinarie anslag, som t. ex. vid senaste riksdag beviljats omedelbart till landbrukets fromma, uppgått åtminstone till 900,000 kronor.

Bevilningen för inkomst af jordbruksfastighet torde således utan all betänklighet kunna sättas lika med den för inkomst af annan fast egendom. Sådan bevilning bör dock ifrågakomma för jordbruksfastighet endast då den innehafves under enskild eganderätt eller stadgad åborätt med de undantag derjemte, som redan äro i Bevilningsstadgan medgifna, men deremot icke för några statens fastigheter eller boställen, utan böra boställshafvare, hvilka af boställe njuta afkastningen såsom lön för deras tjänstebefattning, till den del, hvilken ej må betraktas såsom inkomst af något i jordbruksrörelsen

använt rörligt kapital, anses såsom inkomst af arbete, hvarom nedan sägs.

*Om afdrag &
kronans ränta
af frälse-,
skatte- och
kronohemman.
(Forts.)*

I fråga åter om huru högt bevillningen för inkomst af arbete bör sättas, då den af rörligt kapital bär bevillning af 0,8 procent, så saknas icke utväg att genom räknekonstens användning finna ledning till frågans lösning. En årlig inkomst af en krona använd med ränta och ränta på ränta efter 5 procent i 30 år, hvilket af mig tages såsom medeltal af tid för en mans fulla arbetskraft, ger ett kapital af 66 kronor 43 öre. Det kapital, som erfordras för att på lika lång tid med ränta och ränta på ränta uppnå samma höjd är 15 kronor 38 öre. En krona i inkomst utan kapital har således vid nämnda tidsbestämning lika värde med ett kapital af 15 kronor 38 öre eller med andra tal uttryckt, årlig inkomst af 100 kronor utan kapital ställer sig lika med ett kapital af 1,538 kronor. För detta senare skattas efter inkomst af 5 procent eller 76 kronor 90 öre endast 0,62 krona, hvilket således äfven är den allra högsta bevillning, som för 100 kronor årlig inkomst af arbete bör ifrågakomma, då bevillningen för inkomst af rörligt kapital utgår med 0,8 procent. Tages nu ytterligare i betraktande, att den som skattar för inkomst af arbete, måste på inkomstens förvärfvande använda tid och krafter, som den, hvilken eger kapitalet, kan nedlägga i sådant, som medför besparing i utgifter, därför bevillning ej erlägges, äfvensom att inkomsten af arbete lider af en större grad osäkerhet, så torde finnas, att inkomsten af arbete ej blifver för lindrigt beskattad, om bevillningen därför i förhållande till bevillningen för inkomst af rörligt kapital ställes i proportion af 0,6 till 0,8.

Den största oegentligheten i vårt bevillningsbeskattningssystem lärer dock vara, att de som idka jordbruk äro för dervid användt kapital och arbete fullkomligt skattefria så till staten som till kommunen. Med full visshet torde nämnda kapital kunna upptagas till minst 400 millioner kronor med en årlig afkastning efter 5 procent af 20 millioner kronor. Denna skattefrihet bör ovillkorligen upphöra, men deremot såsom redan är nämndt, jordbruksidkaren vid bevillningsåsättande för inkomst af fastighet, rörligt kapital och arbete, lika med alla andra som skatta för inkomst, njuta afdrag för ränta å de skulder de kunna hafva; börande såsom regel gälla, att när af samma person bevillning ifrågakommer för olika beskattning underkastade inkomster afdrag för ränta å skuld skall ske å inkomsten i främsta rummet af fastighet, om sådan finnes, sedan af rörligt kapital och först i mån denna ej skulle förslå, af arbete.

En följd af olika bevillnings införande för inkomst af rörligt kapital och af arbete, är att på ett bestämdare sätt, än i nu gällande bevillningsstadga, uttryckes, att till kapital skall hänföras det penningbelopp, likasom värdet af den lösa egendom, som i rörelsen användes, och hvarå bör beräknas ränta efter 5 procent för år, samt att följaktligen inkomsten af arbete, som har ett dylikt kapital i användning, skall anses utgöra blott det öfverskott, som återstår sedan räntan såsom inkomst af kapitalet frändragits.

Om afdrag å
kronans ränta
af frälse-,
skatte- och
kronohemman.
(Forts.)

Vidkommande den kommunala beskattningen synes önskligt, att på densamma kunde utan billighetens förnärmande öfverflyttas alla de besvär, som fortfarande hvila uteslutande på fast egendom, såsom kyrkobyggnad, tinghusbyggnad m. m. Äfven vägunderhållet, så framt ej annat ordnande deraf blifver en följd af den härför nedsatta komiténs arbeten, torde i så måtte kunna dit öfverföras, att under det vägarne framgent vore på jordbruksfastigheterna indelade till naturunderhåll, det dock skulle på vederbörande embetsmyndighets pröfning af derom gjord framställning ankomma att bestämman, att viss del af underhållet, såsom dertill särskildt egnad, skulle genom kontant betalning ombesörjas och utföras, i hvilket fall de nödiga medlen dertill borde enligt kommunal beskattningsgrund inom distriktet utgöras. För detta ändamål fordras dock, att å landet något särskildt bidrag, motsvarande grundskatten till staten, af jordbruksfastigheterna erlades, såsom genom åsättande af 1 fyrk för hvarje 200 kronors taxeringsvärde utöfver de fyrkar, som enligt bevillningen derå belöpa, och hvarvid undantag ej heller skulle göras för innehafvare af de från bevillning fria fastigheterna. En dylik afgift bör destomindre anses obillig, som ostridigt är att i den kommunala beskattningen, synnerligen med den utsträckning, som åt densamma här ofvan gifvits, ingå afgifter för åstadkommande af sådant, som är för en längre framtid beräknadt, och för tillgodonjutande hvaraf, så länge det eger bestånd, endast jordbruksegendomarne kunna bereda sina egare full säkerhet. Något likartadt borde äfven i stadssamhällena ega rum. Men då likställighet der genom särskilda öfverenskommelser vunnits, torde sådant icke låta sig göra.

Af förändringarne i grunderna för bevillningens utgörande skulle i öfrigt följa, att den nu på landet gällande olikhet i fyrktalssättningen bör upphöra så att äfven för jordbruksfastighet skulle påföras en fyrk för bevillning till belopp af 1 till och med 10 öre o. s. v.

Herr Dickson: I anledning af det anförande, som vi just nu hört af den föregående talaren, för så vidt man kunde uppfatta det vid det flyktiga uppläsandet, torde vi möjligen kunna vänta oss ett uppslag till ordnande såväl af frågan om grundskatterna som af bevillningsförordningen, och sannolikt skola dessa ärenden vid en kommande riksdag blifva föremål för en motion och Riksdagens vidare behandling. Detta i förbigående.

Jag tager mig nu friheten att yttra några ord om det föreliggande betänkandet. Då jag i Januari månad detta år genomgick Kongl. Maj:ts nådiga proposition om statsverket, var det med en synnerlig fågnad, som jag läste Herr Finansministerns yttrande till statsrådsprotokollet uti den frågan, som rörde afskrifvande af 15% af grundräntorna. Jag fann nemligen dervid att allt hvad Herr Finansministern sade så fullkomligt bestyrkte just min egen åsigt, i synnerhet då han sade att det myckna talet och starka ropet om det orättvisa i grundskatterna var fullt obefogadt. Men längre än till premisserna kunde jag icke följa Herr Finansministern; ty när han kom till konklusionen måste jag öfvergifva honom. Der säger han nem-

ligen att det är oro i landet med anledning deraf att grundskattefrågan ännu är olöst och att denna oro måste stillas. Han medger att missnöjet är alldeles obefogadt, och, om så är, bör man icke då upplysa den person, som hyser detta missnöje, om det orätta deruti och icke genom en eftergift styrka honom uti hans åsigt att missnöjet är befogadt.

Om afdrag å kronans ränta af frälse-skatte- och kronohemman.
(Forts.)

Jag tror det. Likväl medgifver jag att en proposition i detta fall, om afskrifning af grundräntorna och på samma gång höjande af bevillningen för jordbruksfastighet till det för annan fastighet nu bestämda belopp, kunde i viss mån vara berättigad och betraktas helt och hållet oberoende af frågan om det berättigade i en sådan afskrifning, såsom en rent finansiell åtgärd och tillika såsom en förberedande åtgärd för en väl behöflig förbättring i vår bevillningsförordning. Frågan blir då om det vederlag, som erbjöds för den förhöjda bevillningen var billigt eller icke. Enligt den beräkning, som finnes intagen i statsrådsprotokollet, skulle detta vederlag uppgå till omkring 80,000 kronor mer än värdet af den förhöjda bevillningen.

Jag fäster mig icke så mycket vid denna summa, emedan jag tror att om bevillningstaxeringarne på landet skedde efter fullt rättvis grund skulle inkomsten af bevillningen efter 5 öre i stället för 3 öre ganska snart uppgå till värdet af detta vederlag eller en afskrifning af 15 procent af grundräntorna. Och i sådant fall skulle jag möjligtvis funnit skäl att tillstyrka bifall till ett förslag om en sådan afskrifning, oaktadt jag är fullt öfvertygad om att både i *juridiskt*, *statsekonomiskt* och *socialt* hänseende vore grundskatternas borttagande det största onda som kunde träffa landet: i *juridisk* mening emedan det vore ett ingrepp i eganderätten; i *nationalekonomiskt* hänseende skulle en sådan åtgärd visserligen vara till fördel för dem, som ega jorden under den tid afskrifningen för sig går, men icke för dem som derefter blifva innehafvare deraf; och det blir alltid en ren förlust för staten att beröfvas en viss årlig inkomst; och slutligen i *socialt* hänseende vore denna åtgärd allra våldigast, emedan den enligt min öfvertygelse skulle på vid gavel öppna dörren för socialismens läror.

Detta är i korthet min öfvertygelse, hvilken dock icke skulle hafva förhindrat mig att tillstyrka bifall till ifrågavarande Kongl. proposition, derest det icke funnes en annan omständighet, som omöjliggör detta.

Jag för min del har icke något emot Utskottets afstyrkande af Kongl. Maj:ts proposition, men jag måste på det högsta ogilla Utskottets dervid begagnade motivering, deri det heter: "att Utskottet, som hyser den åsigt, att någon afskrifning af grundskatterna icke bör ega rum, utan i sammanhang med införande af en för landets försvar betryggande härordning får, på grund af hvad sålunda förekommit" etc. Jag tror att 1873 års förslag var en stor dumhet, och vi hafva nu fått sota därför i tre år, och jag tror, att vi få sota för detsamma ännu i flera år.

Är det nu så illa ställdt, att frågan om vårt försvar skall ned sättas till ett rent köpslagande? Jag beklagar och fruktar att så verkligen är förhållandet. Men har man kommit derhän, att landets

Om afdrag å
kronans ränta
af frälse-,
skatte och
kronohemman.
(Forts.)

försvar skall köpas, hoppas jag, att de, som hafva penningarne i sin hand för att betala köpet, icke skola lemna beloppet, utan att de få ett fullt betryggande försvar och icke ett sådant, som vi hittills hört talas om. Detta är i korthet mina åsichter, och jag har icke något emot att tillstyrka bifall till Utskottets hemställan.

Herrar *H. Schultz, Clairfelt* och Friherre *Lejonhufvud* instämde med Herr Dickson.

Herr Rydin: Herr Talman, mine Herrar! Äfven jag får tillstyrka bifall till Utskottets förslag. Det är mig likgiltigt om detta förslag antages med eller utan den motivering Herr Dickson nyss citerat, nemligen "att någon afskrifning af grundskatterna icke bör ega rum utan i sammanhang med införande af en för landets försvar betryggande härordning." Jag anser för min del, att det icke finnes något skäl uti att göra någon afskrifning af grundskatterna förrän ett betryggande försvar erhållits. Kan man vinna detta resultat, så kan det vara skäl att göra en uppoffring.

Hvad som föranledt mig att i denna fråga begära ordet är, att på samma gång jag tillstyrker bifall till Utskottets förslag, jag tillika vill nämna att, derest försvarsfrågan gått igenom och man deraf varit föranledd att bifalla Kongl. Maj:ts förslag till afskrifning af grundskatterna, jag skulle lojalt bifallit Kongl. Maj:ts förslag, men med borttagandet af det vilkor, Kongl. Maj:t uppställt, nemligen fastighetsbevillingens höjande från tre till fem öre, och detta af det skäl, att en så beskaffad förhöjning af fastighetsbevillingen, som sker utan en revision af bevillningsförfordningen och utan någon plan för det skattesystem, som kommer i stället, vore högst farlig. Den vore farlig, ty man inbillade sig derigenom, att, då ropet på rättvisa föranledt grundskatternas borttagande, genom denna skenbara utjemning allt skulle stå väl till och de anspråk på rättvisa, som i afseende på bevillingen framstälts, skulle blifvit tillfredsställda. Men denna rättvisa skulle stanna i inbillningen.

Hvar och en vet, att all finans-politik söker komma till det resultatet att få ett enda skatteslag, nemligen den skatt, som i den första franska republikens första författning fått sitt uttryck i den grundsats att hvar och en medborgare skall till staten betala skatt "selon sa faculté" — i förhållande till sin förmåga. Denna grundsats är obestriddlig, och det är den, man öfverallt söker förverkliga, men dervid möter man åtskilliga svårigheter. Först och främst dem, som representanten från Malmö nyss uppvisade, nemligen att då man skall skatta efter förmågan, det är klart att man måste göra sig reda för betydelsen af de olika slagen inkomster och den olika skatteförmåga de förlåna. Så är det t. ex. klart att en person, som har en inkomst på tio år, ej har samma förmåga att betala skatt i förhållande till denna inkomst, som den, hvilken har en inkomst för hela lifstiden; att den senare, har mindre förmåga att skatta än den, som har ett visst kapital att draga ränta af; och att den som eger ett rörligt kapital, har ringare skatteförmåga än egaren af ett fast kapi-

tal, enär med penningevärdets fallande det rörliga kapitalet sjunker men det fasta stiger i värde. Detta är saker, som ovilkorligen måste tagas i betraktande, om man vill införa en rationel inkomstskatt. Men iakttagandet af dessa grundsatser är ej det svåraste vid skattens ordnande. Hvad som gör, att denna skatt i tillämpningen stöter på oöfvervinneliga svårigheter, det är frågan om huru man skall kunna säkert bedöma en persons förmåga att skatta. Ty det finnes ingen annan än just den person som eger den inkomst, hvaraf skatten skall utgå, som kan göra en fullt riktig uppskattning. Det beror således helt och hållet derpå, att hvar och en person ärligt och bestämdt uppger sin inkomst, för att man skall kunna vinna en rättvis inkomstskatt, som står i riktigt förhållande till den skattandes skatteförmåga.

Men, säger man, obligatorisk själfdeklaration eller förpligtelse för hvarje medborgare, att själf uppgifva sina inkomster, duger icke i praxis, emedan de flesta samhällsmedlemmar skulle lemna origtiga uppgifter, dels af moraliska skäl, dels ock till följd af svårighet att kunna hvilken stund som helst precis uppgifva sin ekonomiska ställning. Till följd af den demoralisation, som man befarar af den tvungna själfdeklarationen, har man sökt på hvarjehanda sätt och genom särskild lag bestämda taxeringsnämnder åstadkomma omförmälda resultat. Men hvilka resultat dessa nämnder, sådana de äro sammansatta hos oss, åstadkommit har blifvit visadt i skattejemkningskomiténs betänkande i hvars afgifvande jag deltagit.

Men det är icke allenast de moraliska skälen, som förhindrat ett allmännare antagande af själfdeklarationsgrundsatsen; jemväl har dertill bidragit nyss antydda svårighet för alla samhällsmedlemmar att på pricken beräkna denna inkomst. Den enes näring kan under vissa år gå med förlust, under andra med hög vinst, den ene kan räkna brutto, den andre netto-inkomst, ej heller är lätt att skilja de afdrag vid nettoinkomstsberäkning, som bör hänföras till kapitaltillökning, eller till driftomkostnad och således är det möjligt för en person att, oaktadt han är i god tro, lemna origtiga uppgifter samt att olika personer, som drifva samma näring, som i själfva verket gifver dem båda lika inkomst, kunna utan att någondera behöfver anses hafva svekligt förfarit uppgifva sin nettobehållning olika. Vid dessa uppgifters lemnanne kan sålunda icke, äfven om man antager att alla ärligt uppgifva sina inkomster, undvikas, att den ena får för lika inkomst betala mindre skatt än den andra, och då af hvarje "för mycket" eller "för litet," en medborgare får betala i skatt, följden blir att den skattande antingen själf lider eller ock tillfogar alla andra skattdragande en orättvisa, så finner hvar och en, huru, vid öfvergång till inkomstskatt såsom en hufvudinkomst för statsverket i stället för en subsidiärbevilling som den nu är, man måste affatta lagbestämmelserna så att de någorlunda uppfylla rättvisans fordringar. Man måste bygga denna skatt på fasta principer så väl vid bestämmandet af skatteqvoten i förhållande till olika slag af inkomster, som i afseende på den skattskyldiges förpligtelse att meddela upplysning

*Om afdrag å
kronans ränta
af frälse-,
skatte- och
kronohemman.
(Forts.)*

Om afdrag å
kronans ränta
af frälse-,
skatte- och
kronohemman.
(Forts.)

om sin inkomst, samt jemväl i fråga om taxeringsättet och sammansättningen af de nämnder som skola verkställa taxeringen.

Det är af dessa skäl som, när man vill öfvergå från ett skattesystem till ett annat, detta icke är någon så enkel sak, att man endast behöfver göra en liten förändring i afseende å bevilningsprocenten för jordbruksfastighet och dermed anse allt väl bestådt, ty en sådan ändring har i sjelfva verket ganska liten betydelse.

Af generalsammandragen öfver allmänna bevilningen och deri innehållna uppgifter om taxeringsvärdet å jordbruksfastigheterna finner man, att under åren 1863—1876 inkomsten af jordbruksfastigheterna, om denna beräknas till 3% af taxeringsvärdet, stigit med 1,967,000 kronor, då under samma tid inkomsten af annan fastighet, beräknad till 5% af taxeringsvärdet, ökats med 14 millioner samt under åren 1864—76 inkomsten af kapital ökats med 3,100,000, inkomsten af enskild tjenst med 17 millioner, inkomsten af offentlig tjenst med 18,500,000, samt inkomsten af näring och rörelse med 85,600,000 kronor. Under sådant förhållande kan med skäl frågas huru det under denna tid varit bestådt med taxeringen af jordbruksfastighet, då, såsom alla erkänna, jordbruket under tiden varit i starkt framåtskridande! Af rikets samtliga län finnes intet enda, hvori jordbruksfastighetsbevilningen under åren 1863—1876 ökats med 10,000 kronor; i 6 län hade bevilningen sistnämnde år icke uppnått det belopp, hvartill den år 1863 uppgick, i 8 län uppgick tillökningen icke till 500 kronor, i 6 län höll sig tillökningen omkring 1000 kronor, och i det län, hvori tillökningen varit störst, eller Malmöhus län, uppgick densamma till 8000 kronor, medan dock under samma tid tillökningen af bevilningen för andra beskattningsföremål utgjorde 114,000 kronor.

Det af Kongl. Maj:t framlagda förslaget om förhöjning af bevilningen för jordbruksfastighet till enahanda belopp, som påföres annan fastighet, eller från 3 till 5 öre för hvarje hundra kronor af taxeringsvärdet, är således ingalunda tillfredsställande för dem, som önska en rättvis direkt skatt afpassad efter den skattskyldiges skatteförmåga, om ej genomgripande förändringar vidtagas, för att inkomsten af jordbruksnäringen må afpassas efter jordbrukarens och jordegarens skatteförmåga. Ja, om man tager i betraktande bevilningens inverkan på kommunalskatten och gör sig reda för huru den ifrågasatta ändringen skulle slå sig ut under förutsättning att, på sätt blifvit ifrågasatt, jordbruksfastigheterna skulle påföras lika fyrktal som hvarje annat beskattningsföremål, så föranleder den ifråga satta höjningen ingalunda någon lättnad vid utgörande af den förhöjda bevilning som grundskatternas eftergifning medför, utan tvärtom ökad tunga för öfriga samhällsklasser. Af den jemförande komunnala finansstatistiken finner man, jfr. sid. 237, att det belopp, hvarmed kommunalskatten på landsbygden utgår, belöper sig till 9,800,000 kronor. Fördelar man detta belopp efter förhållandet mellan jordbruksfastighetsbevilningen å ena sidan och bevilning af annan fastighet samt af inkomst af kapital och arbete å andra sidan, så skall man finna, med ledning af hvad dels kommunalfinans-statistiken upplyser om totalsumman

(sid. 237,) och dels skattejemkningskomitébetänkandet Bil. 16 och 17 upplyser om förhållandet mellan landsbygdens jordbruksfastighet och annan fastighets taxeringsvärde, att med antagande att jordbruksfastigheten med bevilning af 3 öre på 100 kronor värde ingår med dubbelfyrk i kommunalskatt, jordbruksfastigheten deltagar i kommunalskatten, hvilken är upptagen till 9,758,000, med 5,830,000 kronor, och andra beskattningsföremål med 3,928,000 kronor, medan med en bevilning af 5 öre per 100 kronors taxeringsvärde och enkel kommunalfyrk jordbruksfastigheten skulle deltaga i kommunalskatt med 5,060,000 kronor och annat beskattningsföremål med 4,698,000 kronor, hvadan kommunalskatten skulle komma att drabba jordbruksfastigheten med 770,000 kronor lägre belopp än öfriga beskattningsföremål. Den tillökning som i jordbruksfastighetsbevilning vunnas af 347,000 kronor genom dess ökande från 3 till 5 öre för hvarje hundra kronor, komme således att motsvaras af en lindring i kommunalskatt, som öfverstege dubbla beloppet af tillökningen, hvilket skulle medföra en förhöjning i kommunalskatten af andra beskattningsföremål än af jordbruksfastighet till ett belopp af 423,000 kronor.

Vill man derföre ändra och utveckla skattesystemet och utbyta grundskatterna mot andra, så måste man beträda en annan väg, för så vidt det nemligen icke är meningen att aflyfta alla bördor från jordbruket och öfverflytta dem på öfriga beskattningsföremål. Som Herrarne veta, utgör nu bevilningen af jordbruksfastighet omkring 570,000 kronor och af öfriga beskattningsföremål omkring 2,600,000 kronor. Skola nu grundskatterna alldeles försvinna, finna Herrarne omöjligheten af att låta sig nöja med den nuvarande bevilningsförordningen, äfven om jordbruksfastighetsbevilningen skulle med 5 öre pr 100 kronor fastighetsvärde höjas till 950,000 kronor. Jordbruksnäringsens idkare, som utgöra öfver hälften af Sverges inbyggare skulle ändock stanna vid $\frac{1}{4}$ af bevilningen och vid betalande af $\frac{1}{3}$ af det hela belopp, som af andra tillskjutes. Man måste då se till, hvad erfarenheten har visat hos oss och i andra länder. Det finnes icke något annat civiliseradt land som har kunnat göra sig af med fastighetsskatt. Jag väntar att Herrarne härvid skola invända att Norge är ett sådant land. Der utgår visserligen icke någon fastighetsskatt till staten, ty der finnas blott indirekta skatter till staten. Men för en blifvande fastighetsskatt, om staten behöfver en sådan, har Norge underkastat sig en ganska noggrann taxering af sin jord och satt den i vissa "skylddaler", och efter denna taxering utgår en icke ringa del af de kommunala onera. Vidare utgår efter samma taxering ännu en annan del af kommunala onera utur förmögenhet, såväl det rörliga kapitalet som det fasta kapital, hvilket finnes i jordegendomen som dessutom betalar samma skatt efter "skylddaler". Slutligen betalas skatt efter inkomst, der samtliga medborgare deltaga efter inkomst; men der ingår inkomsten äfven af jordbruksfastigheten, och beräknas liksom andra beskattningsföremål oaktadt den derjemte deltagar i kommunala utskylder efter skylddaler och i den andel af kommunalskatt, som utgår af förmögenhet. Skulle man nu hos oss, utan aktgifvande

Om afdrag å kronans ränta af frälse-, skatte- och kronohemman.
(Forts.)

*Om afdrag å
kronans ränta
af frälse-,
skatte- och
kronohemman.
(Forts.)*

på förhållanden i andra länder och den betydelse fastigheten såsom skatteobjekt eger, vilja på vår s. k. Bevillningsförordning och dess bestämmelser om taxering med den af regeringen föreslagna förändring bygga vår skattereform, skulle alla bördor komma att hvalfvas från jordbruksnäringen och öfver på andra samhällsklasser, ty fastighets-skatten blefve både i och för sig en obetydlighet och ännu mera ett medel att så vidt sig göra låter, på andra hvalfva kommunalskatterna. Vill man derföre utveckla det nuvarande skattesystemet, på ett sätt, som tillgodoser allas rätt, så kan man icke komma ifrån att antaga en särskild fastighetsskatt — man må för öfrigt, på sätt representanten från Malmö föreslagit, bibehålla denna skatt vid dess nuvarande värde, eller, med nedsättning af densamma till det värde, som den i 1873 års skrifvelse innehållna afskrifningsplan i närvarande ögonblick gifver — samt sedermera låta denna fördelas öfver de särskilda fastigheterna med den ersättning som malmörepresentanten närmare visat. Jag har i senare hänseendet anvisat ett sätt i min reservation till skattejemkningskomiténs betänkaude. Men det är icke nog med att fastighets-skatt utom inkomstbevillning antages. Man måste revidera bevillnings-förordningen äfven sedan den blifvit inskränkt till lag för inkomst-skatt. Hvad som har utgjort grundfelet i denna bevillningsförordning är att, då för bevillingens beräkning inkomsten blifvit lagd till grund, man ej sedermera genomfört grundsatsen i fråga om fastigheter, utan här antagit en fastighetsskatt, som, i stället för att beräknas efter den högre skatteförmåga som fastighets egande gifver, blifvit, hvad jordbruksfastighet angår, satt lägre än skatt af annan inkomst, och som dessutom i sig upptager all skatt, som bör utgå af jordbruket, likasom af annan näring. Denna sistnämnda är således ett hybridum: icke en särskild fastighetsskatt, icke heller en inkomstskatt, utan helt enkelt en fastighetsbevillning, som bestämmes genom årlig värdering af hvad den för tillfället antages gifva i behållning åt egare och brukare. Men hvilken påföljd har detta? Jo, att tre öres fastighetsbevillning är egentligen detsamma som en procent af inkomsten af fastigheten, beräknad att gifva tre procents inkomst. När det derföre är fråga om taxering, så kunna taxeringsmännen icke frångå att, när en fastighet är högt in-tecknad, tycka det vara synd om egaren och på denna grund nedsätta taxeringsvärdet å hans fastighet utan att man tager till utgångspunkt för taxeringen den köpesumman eller det belopp, hvartill fastigheten vid hypoteksvärdering blifvit uppskattad. På detta sätt och sedan en fastighet sålunda på grund af personliga förhållanden blifvit nedsatt, följer nedsättning för andra egendomar. Jag minnes, när jag år 1867, strax efter det Riksdagen beslutat den tilläggsbevillning, som kallades vapensskatt, reste genom Upsala län, jag hörde huru man förklarade att den skattetillökning, som vapensskatten skulle medföra, vore lätt att afhjelpa derigenom att man helt enkelt satte ned fastighetsvärdet med en tredjedel, ty på detta sätt blefve det samma skatt som förut. När taxeringen kan på detta legera sätt behandlas, måste man hysa stora farhågor att bibehålla ett taxeringssätt, sådant, som det närvarande. Men härjemte är att märka, att, på sätt representanten från Malmö redan angifvit,

alla fabriksarbetare, huru ringa de än äro, samt alla handverkare eller så kallade gerningsmän på landet betala bevillning för inkomst af arbete, jordbrukarne deremot äro fria från denna skatt och torpare betala icke ett öre för inkomst af arbete, utan denna inkomst är upptagen i fastighetsbevillningen. Likaså bör märkas, att all inkomst af skogsafverkning är inbegripen i fastighetsskatten. Derföre kan det hända att t. ex. Jemtland, i hvars skogar afverkning skett till betydliga belopp — jag hörde för några år sedan en enda person derur afverkade på ett år tre sådana quantiteter, att han derpå förtjent 1 million — det oaktadt tillhör de län, som ännu ej uppnått det jordbruksfastighetsbevillningsbelopp, som var påfördt dess fastigheter 1863, och ser man på dess bevillning efter art. II har densamma på landsbygden hållit sig omkring 6,000 kronor för jordbruksfastighet, 300 kronor för annan fastighet, och har inkomst af rörelse och näring beräknats till omkring 1,600,000, inalles för hela länet kanske det, som ett 10-tal personer haft i inkomst.

Hvad vidare inkomstbevillningen beträffar, är det klart, att man dervid måste på något sätt fästa afseende vid de förhållanden, Herr Adlercreutz omnämnde, nemligen de särskilda inkomstslagen och deras förhållande till kapitalvärdet, samt derefter, på sätt i åtskilliga andra länder, t. ex. Italien, praktiserats, värdera inkomsten af kapital högre än den, som utgår af arbete.

Hvad vidare angår kommunalbeskattningen, förhåller sig med dess rättvisa på samma sätt som med bevillningen, och vi se, till hvilka orimligheter och svårigheter, om vi genom ett penndrag sätta jordbruksfastighetsbevillningen till 5 öre jemte enkel fyrkantsberäkning, detta skall leda. Men dervid är dessutom att märka, att man i fråga om kommunalbeskattningen bör låta fastigheten erhålla den andel, som densamma, såsom det ständiga förmögenhetssubjektet inom kommunen, tillkommer. Så iakttages annorstädes. Efter hvad jag förut nämnt, är så förhållandet i Danmark och Norge, der en del af skatten utgår efter hartkorn eller skyldaler, jemte skatten för fastighetens förmögenhetsvärde och slutligen äfven för inkomsten af densamma. I England är det fastigheten, som utgör den egentliga grunden för all kommunalbeskattning. I Frankrike och Preussen utgår äfven beskattning från särskilda beskattningsföremål och drabbar ej uteslutande en enda skatt. Fastigheten går derför jemväl der in i kommunalskatt — särskildt från inkomstskatt hos oss måste vi således äfven på något sätt göra en skilnad mellan fastighetens skyldighet att deltaga i utgifterna för det ena eller andra kommunala ändamålet och den skyldighet i detta fall, som rättvisligen bör åligga kommunens öfrige skattskyldige medlemmar. Vi hafva icke kunnat undgå att med billig förundran och ledsnad se, huruledes arbetarne vid Motala mekaniska verkstad nödgats besvära sig öfver att dem ålagts att lika med fastighetsegarne deltaga i betalningen af det lån, kommunen upptagit för anläggning af den genom Motala gående jernvägen. Jag frågar, om desse arbetare rimligtvis böra deltaga i denna kommunalutgift, hvaraf fastigheterna i så stor mån och företrädesvis draga varaktig nytta? Dessutom finnas inom kommunerna åtskilliga personer, som

*Om afdrag å
kronans ränta
af frälse-,
skatte- och
kronohemman.
(Forts.)*

Om afdrag å
kronans ränta
af fräse-,
skatte- och
kronohemman.
(Forts.)

tycka det vara bra att draga fördelar af vistelsen inom kommunen, men som, så snart det uppstår fråga om att de skola skatta därför, uppsöka en annan ort, der skatterna äro mindre.

Dessa förhållanden har jag ansett mig böra framhålla, på det Herrarne måtte finna, att frågan icke är så enkel, och att, om det är på allvar man fordrar rättvisa i beskattningen, om det är i rättvisans namn man begär grundskatternas afskrifning, man bör akta sig för, att man icke begär en ny orättvisa genom att med ett blott penn- drag öfverflytta alltsammans på den allmänna bevillingen; ty derigenom skulle orättvisan blifva verklig, icke skenbar, såsom den nu, i fråga om grundskatterna, är, så länge hvar och en omtänksam jord- egare vid förvärfvet beräknat och kan beräkna det belopp af grund- ränta och tionde, som åligger jorden, samt den nedsättning i värde, som till följd deraf bör drabba egendomen.

Häruti förenade sig Herr *Rubenson*.

Herr Werner Ericson: Jag ber om ursäkt, för att jag kommer att uppläsa åtskilliga ställen så väl ur det Sammansatta Utskottets utlåtande som ock ur det statsrådsprotokoll, Utskottet i sin motivering åberopat.

Till en början säger Utskottet: "Enligt hvad som inhemtas af det vid Kongl. Maj:ts den 12 sistlidne Januari aflättna nådiga propo- sition, N:o 1, angående statsverkets tillstånd och behof fogade stats- rådsprotokoll öfver finansärenden för den 30 December 1876 (Bil. N:o 6 f), har det här föreslagna afdrag å räntan, med stöd af Riksdagens i underdånig skrifvelse den 24 Maj 1873 uttalade åsigt att frågan om rustnings- och roteringsbesvärens upphörande icke lämpligen borde afgöras annat än i sammanhang med frågan om grundskatterna, blifvit stäldt i samband med Kongl. Maj:ts till Riksdagen aflättna förslag om vissa lindringar i rustnings- och roteringsbesvären". Denna citering af en del af anförandet till statsrådsprotokollet är obestriddigen riktig; men jag ber få fästa uppmärksamheten på, att den sammansättning, Kongl. Maj:t sålunda gjort, detta beroende, hvori han ställt grund- skatternas afskrifning, af lindringar i rustnings- och roteringsbesvären står med Herr Finansministerns yttrande till statsrådsprotokollet helt och hållet i strid; och för ådagaläggande häraf torde Herrarne tillåta mig uppläsa några stycken af detta hans anförande. Herr Finans- ministern anser sig deri böra förklara, att, om Kongl. Maj:t, oaktadt de betänkligheter, som kunde framställas mot medgifvandet af en så kallad billig aflösning eller mot fastställandet af en afskrifningsplan för i fråga varande bördor, likväl skulle anse, att detta sätt för deras lindring vore att framför andra föredraga, kunde efter Herr Finans- ministerns uppfattning frågan derom ännu ej anses tillräckligt utredd. Häruf framgår ju uppenbarligen, att Herr Finansministern ogillat en sådan förut bestämd afskrifning. "Helt annat", fortsätter Herr Stats- rådet, "varder förhållandet härutinnan, om den skatteeftergift, som kan ifrågakomma, göres beroende, icke af de inkomster, som, med hänsyn till afskrifningens på förhand bestämda fortgång och avslutande,

för en längre följd af år kunna beräknas eller anskaffas, utan endast deraf att inkomster för den hvarje gång i fråga kommande eftergiftens betäckande redan förefinnas, eller att utvägar dertill under närmaste framtid med säkerhet kunna beredas“. Jemte det Herr Statsrådet således ogillar en förut bestämd afskrifning, säger han, att hvarje eftergift bör göras beroende *endast* deraf att inkomster för eftergiftens betäckande redan förefinnas eller att utvägar dertill under närmaste framtid med säkerhet kunna beredas. I ett stycke, som förekommer på sid. 19, ur hvilket Utskottet hemtat det uttryck, hvarpå det stödt sitt yttrande derom, att någon afskrifning af grundskatterna icke borde ega rum utau i sammanhang med införande af en för landets försvar betryggande härordning, yttrar sig Herr Statsrådet på följande sätt: “Då, såsom jag förut haft tillfälle närmare utveckla, en successivt verkställd minskning af de å jorden hvilande grundskatter bör anses innebära en ökad trygghet för samhällets jemna utveckling, då, efter min uppfattning, åtminstone för närvarande, och innan säkrare visshet kan vinnas om utvägar till en för staten och de skattskyldige lämplig ersättning för dessa skatters hela belopp, en minskning af dem bör medgifvas endast i mån af statsverkets redan befintliga tillgångar eller af den tillväxt deri, som för närmaste framtid kan beredas; då det, så vidt jag kunnat bilda mig en föreställning om förhållandet mellan statsverkets säkert beräkneliga inkomster och de för statsbehof nödvändiga utgifter, samt med hänsyn till den stegring i vissa större inkomstitlar, som under de senaste åren begynt visa sig vara af fortvarande natur, icke torde möta någon större svårighet att redan från och med år 1878 bevilja en mindre eftergift å denna skatttitel; anser jag mig, vid det förhållande, att Eders Maj:t på föredragning af chefen för Landtförsvarsdepartementet beslutat föreslå Riksdagen en i form af bidrag till soldatlönen utgående lindring i de rote- och rusthållare åliggande besvär, men Riksdagen i ofvan anförda skrifvelse tillkännagifvit sin åsigt vara, att frågan om roterings- och rustningsbesvärens upphörande icke lämpligen kan afgöras annat än i sammanhang med frågan om grundskatterna, föranlåten hemställa, att, samtidigt med förslaget om ökad roterings- och rustningsunderstöd, till Riksdagen må göras framställning om i någon mån motsvarande nedsättning af grundskatternas belopp“. Här af finner man, att Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet endast *i mån af tillgång* anser sig böra tillåta ett sådant efterskänkande af grundskatterna och på samma gång lindningar i rustnings- och roteringsbesväret. Detta efterskänkande är således helt och hållet tillfälligt. Men icke dess mindre är man oviss, huru vida en bestämd afskrifning skall ega rum eller om, såsom jag nyss sade, den föreslagna eftergiften endast är tillfällig. Af Herr Statsrådets och Chefens för Landtförsvarsdepartementet yttrande till statsrådsprotokollet ser jag nemligen, att han icke tror sig kunna framlägga någon större plan för landets försvar, utan endast vill försvarsöfningarnes utsträckning så småningom. Det heter nemligen i protokollet: “Men fastän jag vidhåller såsom ett oeftergiftligt vilkor för indelningsverkets afskaffande, att försvaret står fullständigt utbildadt på den allmänna värnpligtens grund, ämnar jag

Om afdrag å kronans ränta af frälse-, skatte- och kronohemman.
(Forts.)

Om afdrag å
kronans ränta
af fräse-,
skatte- och
kronokemman.
(Forts.)

dock med anledning af så väl 1867 som 1873 årens Riksdagars underdåniga skrivelser rörande ifrågasatt lättnad i rustnings- och roteringsbördan samtidigt med ökandet af de värnpligtiges öfningar, föreslå, att rust- och rotehållare skola af statsmedel tillerkännas ett bidrag till det indelta manskapets aflöning, hvilket bidrag gradvis ökas i förhållande till förlängningen af berörda vapenöfningstid.“

Dessa begge af de särskilda departementscheferne afgifna och af Konungen gillade förslag äro enligt min mening så stridande mot hvarandra, att jag ej kan fatta huru det varit möjligt att de kunnat framkomma på en gång. Krigsministern säger, att han vill föreslå lindring för rust- och rotehållare, hvilken lindring gradvis skall ökas i förhållande till vapenöfningstidens förlängning, under det finansministern åter gör afskrifningen beroende på tillgångar. Dessa yttranden äro hvarandra så motsägande, att man omöjligt af dem kan finna, hvilken åsigt i frågan regeringen har. Ej heller vet jag under hvilken form eller på hvad sätt en interpellation skulle framställas, huruvida det är regeringens mening att endast bevilja en afskrifning i mån af att öfverskott å statsinkomsterna finnes eller att verkligen uppgöra en fullständig afskrifningsplan. I detta afseende kan man visserligen anföra, hvad som i dag blifvit yttradt och som äfven Finansministern sagt, att det icke hade varit rätt och billigt att från början uppgöra en afskrifningsplan. Men en sådan plan hade dock bort vara afgjord innan 1873 års kompromiss, innan Kongl. Maj:t gillat ingressen till 1875 års förslag till försvarsverkets ordnande samt innan det den 30 December 1876 för samma ändamål afgifna förslag framlades.

Emellertid vet jag, såsom sagdt, icke på hvad sätt jag skulle framställa ett beklagande eller ogillande af denna tvifvelaktiga hållning hos regeringen, som må hända bidragit och säkert kunnat bidraga till den utgång försvarsfrågan i år fått inom Riksdagen, på samma gång jag icke kan undertrycka min mening om det särdeles ofördelaktiga för Riksdagens arbeten i framtiden att icke veta regeringens åsigt i detta afseende. Jag tillät mig säga ungefär detsamma vid remissen af den Kongl. statsverkspropositionen, men Herr Finansministern behagade då förklara, att hvad jag anförde icke hörde till ämnet, samt vägrade att lemna några upplysningar. Och jag vill i detta fall icke heller nu pressa honom. Jag har endast velat fästa uppmärksamheten derpå, att sammanställandet af de tvenne stora frågorna synes vara endast en tillfällighet.

För förigt kan jag icke annat än yrka bifall till hvad Utskottet föreslagit.

Herr Axell: På sidan 15 i bilagan N:o 6 f till Kongl. Maj:ts proposition innevarande år yttrar Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet angående skattejemkningskomiténs arbete, som följer:

“Redan af hvad nu anförts, behagade Eders Maj:t finna, att de grundsatser, som komiterade i sitt förslag utfört och tillämpat, äro af särdeles genomgripande betydelse för bevillingens hela system. Deras antagande skulle ock innebära så många och så väsentliga förändringar

Om afdrag å
kronans ränta
af frälse-,
skatte- och
kronohemman.
(Fort.)

i de nu gällande bevillningsförordningens bestämmelser, att det väl kan sättas i fråga, huru vida det allmänna föreställningssättet i dessa ämnen skulle förmå under så kort tid som en riksdagssession göra sig med deras syfte och betydelse nog förtroget, att meningarne kunde om afgörande beslut förenas, eller om ej den viktiga frågans behandling torde mera vinna derpå, att, då de åsichter och förslag som sålunda blifvit väckta, genom komiterades på Eders Maj:ts befallning till trycket befordrade utlåtande komma till Riksdagens kännedom, desamma ännu under någon tid icke gjordes till föremål för åtgärd från Eders Maj:ts sida.“

Med stöd af detta departementschefens uttalande har Kongl. Maj:t till innevarande Riksdag icke framlagt mer än ett enda förslag med afseende å bevillningen, nemligen det som i senare punkten af föreliggande betänkande blifvit af Utskottet afstyrkt. Då till bevillningen hörande frågor redan af flere föregående talare blifvit berörda i sammanhang med det ärende, hvilket egentligen hörer till den nu föredragna punkten eller grundskatterna, så tillåter jag mig med Herr Grefvens och Talmannens tillstånd att begagna mig af samma frihet.

Jag har anfört nyss upplästa stycke ur den Kongl. propositionen för att deraf hemta anledning till den förklaringen, att sedan skattejemnukningskomiténs betänkande vid riksdagens början blifvit till Kammarens ledamöter utdeladt, de siffror, upplysningar och förslag, som i detsamma innehållas, väckt så mycken uppmärksamhet och allvarlig eftertanke, att enligt mitt förmenande det skäl, Herr Statsrådet och Departementschefen framhållit för att visa lämpligheten af att “ännu under någon tid“ ingenting åtgöra med afseende å allmänna bevillningen, nu mera förlorat sin giltighet. Vi kunna med fog anses väl beredda att vid nästa riksdag mottaga en Kongl. Maj:ts proposition om fullständig skattereglering för vårt land. Detta är under nu inträdda omständigheter så mycket mera önskligt och nödvändigt som, i fall vi skola, enligt förslaget i den Keyska skrifvelsen, vara betänkta på att grunda vårt försvar *hufvudsakligast* på en värfvad stam, bekostad genom allmän bevillning, de missförhållanden, hvilka hittills vidlåtit denna skatteform, måste med första görliga undanrödjas.

Jag nämnde *missförhållanden* och behöfver för att rättfärdiga detta ord blott hänvisa till snart sagdt hvarje sida i komiténs betänkande. Sveriges jordbrukande befolkning, som utgör 71 procent af hela landets befolkning, betalar blott 17 procent af bevillningen; öfriga yrken och näringar med 29 procent folkmängd betala icke mindre än 83 procent af bevillningsbeloppet. Summan af de *skatter och onera*, hvilka hvila på jorden, inklusive grundskatter, rustning- och rotering, skjutstunga, andel i allmänna bevillningen, andel i indirekta skatter, kan beräknas till ungefärligen $30 \frac{7}{10}$ millioner. De skatter, hvilka andra samhällsklasser få vidkännas, d. v. s. deras andel i allmän bevillning och indirekta skatter, uppgå till ett ungefärligt belopp af $30 \frac{2}{10}$ millioner, således nästan enahanda belopp.

Ser man efter huru jordbruksnäringens *inkomster* förhålla sig till öfriga näringars och yrkens, så, om jag ej allt för mycket irrar mig, skall man finna, att de förstnämndes inkomster uppgå till 350 millioner

Om afdrag å
kronans ränta
af frälse-,
skatte- och
kronokemman.
(Forts.)

och de sistnämndes till omkring 250 millioner årligen. Jag aktar nu icke nödigt att besvara Kammaren med de siffror, hvarur dessa resultat framgå; jag har endast velat rigta Kammarens uppmärksamhet på detta förhållande.

Man kan således enligt min tanke icke vidhålla den uppfattning, att jordbruksnäringen skulle vara mera betungad af skatter än öfriga näringar och yrken. Snarare tvärtom. Men hvad som i nu gällande beskattningssystem är orättvist och obilligt, det är skatternas ojemna fördelning; och deröfver kan jordbruksnäringen med skäl beklaga sig. Men det finnes en annan samhällsklass, som har ännu större skäl att klaga öfver skatternas tyngd och obillighet. Jag menar arbetarnes klass. I fråga härom skall jag inskränka mig till uttalande af den förmodan, att man med statistiska siffror skall kunna visa, att denna klass, oafsedt bevillningsafdraget, betalar i förhållande till inkomst mer än dubbelt högre skatt än öfriga statens medborgare. Och att detta är möjligt skall lätt inses, om man kommer i håg, att 76 procent af statens inkomster erhållas genom *indirekta* skatter och endast 24 procent genom direkta. Det är derföre, enligt min åsigt, otänkbart att kunna vinna högre statsintrader genom förhöjda konsumtions-skatter. Härutinnan ligger ett ytterligare skäl för att snart göra den enda skatteform, till hvilken man i händelse af behof kan vända sig, nemligen allmänna bevillningen, så billig och rättvist fördelad som möjligt.

Huru nu detta bäst skall tillgå, derom vågar jag för tillfället icke yttra mig. Dock vill jag förklara mina starka sympatier för det förslag i detta afseende, i hvad dess hufvuddrag angår, som Herr Adlercreutz vid början af denna frågas behandling framlade. För öfrigt inskränker jag mig till att förklara, att jag betraktar såsom oundgängliga vilkor vid en skatteform, att svenska jorden kadastreras, att taxeringen icke lägges i en enda samhällsklass hand, att yrkesidkare af andra klasser tvingas på lämpligt sätt att uppgifva sina årsinkomster, och att andra parten, eller Kongl. Maj:t, blir redan i första bevillningsinstansen på ett tillfredsställande sätt representerad.

Jag har velat uttala dessa tankar, då jag vet att jag icke är ensam om desamma och då jag förmodar att det icke kan vara Kongl. Maj:ts regering oangenämt att redan nu erhålla del af representanters åsikter i detta viktiga ärende. Då försvarsfrågan var före, stälde Herr Statsministern till oss, som icke voro rust- och rotehållare, det spörsmålet, om vi å våra kommittenters vägnar voro villige att ikläda oss icke blott de personliga uppoffringar, som en utsträckt värnpligt medförde, utan äfven de ekonomiska bördor, som blefve en följd af den lindring eller afskrifning, som skulle lemnas rust- och rotehållare och egare af Sveriges skattejord. Jag blef då icke i tillfälle att för min del besvara frågan, enär jag fick ordet så sent på andra dagen af debatten, att jag ansåg mig med anledning af Kammarens trötthet böra derifrån afstå. I dag tillåter jag mig lemna det svar att, efter min tanke, den valkrets jag representerar är härtill villig dock under det uttryckliga vilkor, att i lag, som af Konung och Riksdag gemensamt stiftas, tillräckliga och betryggande garantier nedläggas, att dessa nya bördor icke komma

att hvila uteslutande på våra skuldror, utan jemnt och rättvist fördelas på alla samhällsklasser. Jag hyser också det förtroende till denna Kammares majoritet, att, då den fordrar rättvisa och billighet för sig sjelf, den icke heller skall neka billighet och rättvisa åt de icke jordbruksidkande klasserna inom vårt land.

Om afdrag å kronans ränta af frälse-, skatte- och kronohemman.
(Forts.)

Herr Ola Andersson: Det kan icke förundra någon, om olika meningar göra sig gällande i en så stor och vigtig fråga som denna. Man bör derföre kunna behandla saken helt lugnt — åtminstone skall det blifva *mitt* bemödande.

Öfver det förslag, som i början af diskussionen upplästes af Herr Landshöfding Adlercreutz, är jag i tillfälle att något yttra mig, emedan Herr Landshöfdingen haft godheten att förut låta mig få del af det samma, ehuru jag icke väntat att få höra det i afton så fullständigt framlagdt.

Herr Landshöfdingen har velat komma till en lika grundskatt på all jordbruksfastighet på det sättet, att man åsatte en skatt af 2 kronor på hvarje tusende af fastighetens taxeringsvärde, plus det värde, som uppkomme genom kapitalisering af de gamla, på egendomen hvilande grundskatterna. Men emedan den nya grundskatten skulle följa taxeringsvärdet och derföre antages komma att stiga, skulle å sammanräknade beloppet af de nuvarande utlagorna på hvarje fastighet efterlåtas en femtedel. För att åter komma till likhet skulle man gå så till väga, att de hemman, hvilkas grundskatter, minskade med en femtedel, komme att understiga den *nya* fastighetsskatten, beräknad på det sätt förslagsställaren tänkt sig, skulle få ersättning af staten genom obligationer, utgörande det kapital, för hvilket den ökade räntan skulle utgöras, och likaså skulle förhållandet blifva med den jord, för hvilken någon grundskatt hittills icke utgått. De hemman åter, hvilkas grundskatter, efter afdrag af en femtedel, likväl komme att öfverstiga den nya fastighetsskatten, skulle åligga att fortfarande utgifva de gamla utlagorna, *minskade allenast med hälften af en femtedel* eller en tiondedel, intill, dess, genom fortsatt liqviderande af *den andra tiondedelen* med beräknad ränta på ränta derå efter 5 procent, de amorterat kapitalskilnaden mellan förra utlagorna, minskade med en femtedel, samt den nya fastighetsskatten. Detta vore ju *ett* sätt att komma till lika beskattning af all jord, och allt sträfvande härtill bör mötas med erkännande.

Min *hufvudanmärkning* mot detta sätt är dock den, att jag anser det hvila på en grundsats, som jag har svårt att godkänna, nemligen att staten icke skulle anse sig hafva rätt att förändra skatten på jorden, utan att staten skulle *köpa* sig till denna rättighet, d. v. s. att staten skulle på sätt och vis gifva lån åt åtskilliga jordegare, hvarpå desse sedermera skulle betala ränta, vare sig de ville hafva lånet eller icke. Detta gäller om de egendomar å hvilka det, jemfördt med andra, hvilat för låga utgifter; de jordegare åter, hvilkas egendomar tryckas hårdare, skulle ej vinna likhet på annat sätt än genom att köpa sig denna likhet.

Om afdrag å
kronans ränta
af frälse-,
skatte- och
kronohemmar.
(Forts.)

I öfrigt kan den anmärkning mot förslaget göras, att presternes utlagor skulle på en gång afskrifvas, ty derom kunna möjligen olika meningar finnas. Likaså kan man göra en anmärkning mot förslaget i hvad det afser afsöndrade jordlägenheter. Herr Adlercreutz föreslår nemligen, att den afsöndrade jorden, som utgör afgäld till stamhemmanet, skall hafva denna afgäld till *sin* grundskatt, och att stamhemmanets grundskatt skall beräknas efter den hela hemmanet äliggande grundskatt, *minus denna afgäld*. Det kan icke skada att redan nu framhålla, att den afgäld, som utbetalas af en afsöndrad jordlägenhet, inbegriper icke blott ersättning för den på den afsöndrade jorden belöpande grundskatten, utan äfven andra onera.

Hvad beträffar det här nu gjorda och ofta hörda påståendet, att fastigheter i allmänhet och jordbruksfastigheter i synnerhet skulle vara lägre beskattade än andra beskattningsföremål, tillåter jag mig uppläsa, hvad Stats-Utskottet i afseende härå yttrat i sitt betänkande N:o 93 vid 1873 års riksdag i anledning af då väckta motioner angående grundskatterna och indelningsverket. Utskottet säger: "att jordbruksnäringen, såsom helt betraktad, är i förhållande till andra näringar tyngre beskattad, lärer äfven få antagas såsom gifvet. En reservant i den för ärendets utredning senast tillsatta komité (d. v. s. den s. k. grundskattekomitéen) har i detta hänseende anställt en beräkning, grundad på förhållandena år 1864, enligt hvilken beräkning en beskattning för jordbruksnäringen af 4 R:dr 83 öre hvilade på 1,000 riksdalers kapitalvärde, och en beskattning af 1 R:dr 28 öre på 1,000 riksdalers kapitalvärde, använt på andra näringar." Detta under den förutsättning att grundskatterna inberäknas i beskattningen.

Beträffande åter den gjorda anmärkningen, att vid en blifvande skattereglering fastigheter böra tyngre drabbas af den kommunala beskattningen än andra beskattningsföremål, så vill jag hvarken bestrida eller medgifva detta. Jag vill blott erinra derom att, om det äfven kan sägas att en person, som ej är fastighetsegare och därför anses mera underkastad flyttning, och som tillfälligtvis inflyttar i en kommun, kan drabbas af något för tunga utgifter för ett tillfälligt behof, det också kan inträffa att denne *flyttat undan en liknande utgift* i samma eller en annan kommun; och i öfrigt får han och de, som med honom kunna jämföras, alltid nytta och gagn af de kommunala inrättningarne, hvar de komma. Jag har således svårt att fiuna någon grund för att en sådan person skall vara befriad att deltaga i kommunens skatter efter samma måttstock som egare af jordbruksfastigheter.

I afseende å frågan om en afskrifning af indelningsverket och grundskatterna anser jag, att krafvet på en afskrifning af indelningsverket hvilar på rättsskäl, då deremot afskrifningen af grundskatterna är en ren skatteregleringsfråga. De, som motsätta sig en afskrifning af grundskatterna, utgå från den grundsatsen, att denna grundskatt är en ränta på en statens i egendomen in-tecknad fordran. Om staten skulle ega en sådan fordran, förutsätter detta *antingen* att staten någon gång egt fastigheterna och vid deras öfverlåtelse till enskilda behållit en in-tecknad fordran att derå draga ränta, *eller också* att

staten till de särskilda fastigheternas egare lemnat penningelån, för hvilka ränta skulle erläggas. Hvad nu beträffar alla de hemman, som bevisligen aldrig tillhört staten, kan staten icke i dem ega någon in-tecknad fordran, hvarpå staten har rätt att njuta ränta, då något kapital eller lån aldrig af staten erhållits. Utskylderna till staten från dessa hemman *kunna således icke vara annat än verkliga skatter*. Hvad åter kronohemman angår, ber jag få erinra derom, att vid deras omföring till skatte såsom regel alltid gällt att de ställes lika med vanliga skattehemman. Kronohemman hafva dessutom aldrig ansetts för eller lika med arrendehemman. För öfrigt, utom det att största delen af de nu s. k. grundskatterna ostridigt tillkommit såsom bevilling, och alltid på både krono- och skatte-, tror jag att man kan bevisa att de ursprunglingen dels frivilligt åtagits, dels blifvit pålagda såsom bevilling. Också hafva de ständigt sedan år 1282, då den första skattläggning beslöts, behandlats såsom förmögenhetsskatter. De ständigt återkommande ref- och skattläggningarne, samt förmedlingarne å hemmantal eller ränta, äfvensom å båda sammanlagda, visa att staten sökt träffa den rättvisaste beskattning, sökt träffa egendomarne efter deras rätta värde eller egorna efter deras verkliga inkomster. Detta bevisar, att grundskatterna i sjelfva verket betraktats och behandlats såsom *skatter* och icke såsom räntor. Jag skall in-skränka mig till hvad jag nu yttrat i detta ämne.

I anledning af Herr Dicksons yttrande, att sammankopplingen af grundskatte- och försvarsfrågorna år 1873 var en dumhet, tillåter jag mig erinra, att denna sammankoppling skett långt förut. Den skedde redan vid indelningsverkets upprättande, om jag afser rusthållshemmanen. Sedan de skattejemkningar och regleringar, som jag nyss nämnt, länge pågått, utfärdades icke på Riksdagens eller något särskildt riksstånds besvär, såsom det dessa tider vanligen skedde, utan på "krigsbefälets besvär", den 17 Oktober 1723 en resolution af Kongl. Maj:t, i hvilken resolution förbjödos alla vidare skatteregleringar af rusthållshemman, boställshemman för militärbefäl och dagsverkskyldiga hemman. Detta till följd af de rubbningar i indelningsverket, som annars skulle inträffa. Här är således en sammankoppling af de båda frågorna redan gjord; och jag är viss på att, om de skulle skiljas och afskrifning å endera ske, men ej å den andra, det skulle stöta på, om ej oöfvervinneliga, så åtminstone stora svårigheter. Det kan således med stort skäl ifrågasättas, att när det ena skall ske, så kommer det andra att följa med.

Några gånger har man talat om den stora vinst, hvilken skall komma de egendomsegare till godo, hvilka få nedsättning i sina skatter, vare sig de utgå i form af grundskatter eller indelningsverk, och man har till och med försökt räkna ut denna vinst på siffran och dervid kommit till oerhörda summor. Men det är med dessa uträkningar samma förhållande, som med andra teorier, de slå icke alltid in i verkligheten. Jag har rätt mycket sysselsatt mig med att upprätta köpehandlingar för både tyngre och lättare beskattade fastigheter, men jag *har aldrig hört hvarken köpare eller säljare uppgifva tanken*

Om afdrag å på och hoppet om att en gång få reglering och likhet i dessa skatte-
kronans ränta bördor, hvadan de aldrig uppskattat desamma annat än som en öfver-
gående skilnad i utgifterna för egendomen, och när så är förhållandet
af frälse-, skatte- och kronohemman.
(Forts.)

Således slå icke heller de uppgjorda beräkningarne in. Ett bevis derpå kunna Herrarne finna, om man ville göra sig mödan att granska taxeringslängderna och jmföra taxeringsvärdena för mer eller mindre onererade och i öfrigt lika egendomar, och jag vill nästan ansvara att Herrarne icke i hela Sveriges rike skola finna någon egendom, der grundskatterna och öfriga utgifter vid bestämmandet af taxeringsvärdena tagits så i beräkning, att de, vid jmförelse mellan olika onererade hemman, blifvit fullt kapitaliserade på långt när. Denna omständighet visar, att hos Sveriges befolkning finnes den genomgående uppfattning, att dessa skatter skola förr eller senare regleras.

Hvad beträffar den ofta uttalade åsigten, att man i stället för grundskatterna borde hafva någon särskild fastighetsskatt, så vill jag icke nu tillåta mig att yttra något derom; afgörandet af denna fråga tillhör framtiden. Oaktadt det län, jag tillhör, icke tynges af någon hög grundskatt i jmförelse med andra orter, så anser jag dock, att det vore ett stort mål att vinna, om man kunde få likställighet mellan de olika delarne af landet. Och då vi väl alla kunna förena oss om att arbeta i denna riktning, med hvilken Utskottets motivering också öfverensstämmer, så bör detta utgöra ett skäl att bifalla Utskottets förslag.

Herr Axell talade om en annan klass, hvilken han uppmanade oss att tänka på, nemligen arbetarne. Jag tillät mig att vid sista riksdagen göra framställning om en obetydlig lindring i skatterna för den arbetande klassen, eller de lägst stående inom sambället, men jag hade icke den glädjen att för mitt förslag vinna Riksdagens bifall, ehuru jag fick ett tillfälle att gifva till känna mina önskingar i detta afseende.

Herr Johan Jönsson instämde i Herr Ola Anderssons anförande.

Chefen för Kongl. Finansdepartementet. Herr Statsrådet Forssell: Sedan Första Kammaren bifallit Utskottets förslag har Kongl. Maj:ts framställning om afdrag å grundrönten för denna riksdag redan förfallit, och det kan ej till något gagna att förlänga vår samvaro med försvar af positioner, hvilka i detta ögonblick måste anses utrymda. I sjelfva verket afgjordes ju denna frågas öde genom den omröstning, uti hvilken man på anförda grunder afslog framställningen om ett partielt förstärkande af försvarskrafterna och en partiel lindring i rustnings- och roteringsbördan. De, som detta gjorde, synas anse sig till följd deraf icke kunna mottaga nedsättningen af grundskatterna; och man torde icke kunna neka, att deruti ligger politisk konsekvens.

För min del hade jag tänkt, att åtskilliga politiska missförhållanden skulle hafva kunnat lättast utjemnas och en successiv ombildning af skattesystemet snarast begynnas och fullföljas, om man helt enkelt

finge behandla grundskatterna ur samma synpunkt och efter samma lagar, som gälla för all annan skatt, och jag vågar ännu påstå, att deruti var åt eder, Mine Herrar, erbjuden en finansiell princip af stor betydelse och hvilken, om den af Kongl. Maj:t och Riksdagen godkänts, skulle hafva verkat med oemotståndlig kraft till dessa bördors reglering, ja vida lättare och snabbare åvägabragt den åstundade reformen än denna till sitt innehåll ännu ej fullt bestämda *politiska* princip, hvarpå man nu vill bygga sina löften och förhoppningar, och som, tillämpad å grundskatterna, lyder: *allt* eller *intet!* Men den betyder ock, att chefen för Finansdepartementet nu har att till Kongl. Maj:t återbära icke blott ett afslag å hans framställning om grundskatteafdraget, utan äfven en i detta utskottsbetänkande uttryckt önskan, att han måtte behålla dessa grundskatter så lång tid, som kan fordras för fraktionerna i denna Kammare, för de begge Kamrarne och för Kongl. Maj:t och Riksdagen, att komma öfverens om — en ny betryggande härordning. Under sådant förhållande tillhör det naturligtvis icke mig att fälla något omdöme om utsigterna till denna frågas lösning. Det finnes andra, som för henne ega ett vida större intresse än chefen för Finansdepartementet, emedan de icke ega samma fördel som han af att behålla grundskatterna, och om de nu lägga sin röst för afslag å Kongl. Maj:ts proposition, hafva de naturligtvis redan för längesedan besinnat, huru vida derigenom deras berättigade sträfvanden bäst och säkrast skulle befrämjas.

Om afdrag å kronans ränta af frälse-, skatte- och kronohemman.
(Forts.)

Herr Treffenberg: Åtskillige af de föregående talarne hafva försett oss med helt visst ganska intressanta utredningar af grundskattefrågan, om man också icke kan undgå att erkänna — åtminstone är förhållandet så med mig — att de antagligen sakna all betydelse för stunden, då mig veterligen icke något yrkande blifvit framställt eller, såsom jag förmodar, kommer att framställas om bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Deremot hafva alla föregående talare, med undantag af en enda, antingen alldeles förbigått eller också med särdeles lätt hand vidrört en sida af denna fråga, som jag anser vara den viktigaste och som jag skall tillåta mig att helt kort beröra, ehuru icke med så lätt hand som den föregående talare, jag nyss åsyftade, utan möjligen litet mera hårdhänt.

Ingen, som eger förmåga att tänka öfver hvad vid denna riksdag sig tilldragit, kan undgå att häpna, väl icke öfver det slut, hvar till Utskottet kommit, men så mycket mera öfver motiveringen för samma slut. Ännu aldrig har man väl hört omtalas att en bankruttör tagit upp affärerna på samma dag han ingifvit sin cessionsansökan men så har likväl här skett. Om man också helt och hållet lemnar å sido, att Kongl. Maj:t, ledd af erfarenheten från 1875 års riksdag och inseende omöjligheten af att vidare bygga på kompromissens grund, numera uppgifvit alla försök att ordna grundskattefrågan och försvarsfrågan i samband med hvarandra, få vi väl dock alla erkänna att representationen vid denna riksdag afgifvit den mest kompletta insolvensförklaring i afseende å kompromissen, enär, som vi alla veta, det s. k. Key-

Om afdrag å
kronans ränta
af frälse-,
skatte- och
kronohemman.
(Forts.)

ska förslaget, som blifvit Första Kammaren till antagande förelagdt, af densamma förkastats, och Riksdagen följaktligen icke kunnat förena sig om detta kompromissförslag. Icke förty har sammansatta Utskottet egt nog hård panna att å nyo inbjuda Riksdagen att genom bifall till utlåtandet gifva ytterligare näring åt denna olycksaliga tanke, som redan åstadkommit så mycket ondt och som, för så vidt alla tecken icke bedraga, kommer att till en obestämd framtid uppskjuta ordnandet af försvarsfrågan, denna den viktigaste af alla frågor. Jag sade nyss att detta är häpnadsväckande, men det finnes något som är ännu mera häpnadsväckande, och det är att detta utlåtande kunnat passera Första Kammaren.

Det är godt att i en stor fråga få vittna, äfven om dermed intet vinnes, hörde vi Herr Rundgren yttra vid början af förliden riksdag, och jag ämnar nu också begagna mig af tillfället för att här få afgifva mitt vittnesbörd. Jag hade ämnat inskränka mig till att föreslå, att Kammaren måtte med ogillande af motiveringen bifalla det slut, hvori Utskottet stannat. Jag hade, som jag nämnde, ämnat nöja mig med detta, men numera kan jag det icke, utan nödgas hemställa att Kam-maren måtte, med uttryckande af den åsigten att någon afskrifning af grundskatterna icke måtte ega rum *förr än* ett fullt betryggande försvar blifvit infördt, förklara att ifrågavarande Kongl. proposition icke kan bifallas. Jag anser mig hafva så mycket större skäl att framställa detta förslag, som jag derigenom bereder Kammaren tillfälle att gifva bekräftelse på det löfte, som Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet nyss ansåg att Kammaren redan afgifvit.

Herr Hedin: Herr Talman! Jag skall naturligtvis icke framställa något yrkande, i motsatt riktning mot Utskottets hemställan; jag skall icke ens besvära Kammaren med att framställa något yrkande om förändring uti motiveringen, men jag begagnar mig af min rätt till att reservera mig mot den tankegång, som röjer sig i Utskottets förslag.

I sjelfva verket är detta betänkande, åtminstone från viss synpunkt sedt, det egendomligaste som förekommit under min riksdagsmannatid. Det är icke lusteligt att se till, men det är godt att få förstånd af.

Sedan man i åratals talat och skrivit hela folianter fulla om grundskatterna, om deras orättvisa och förlärliga tryck och om deras allmänna förkastlighet, så, när för första gången från Kongl. Maj:t kommer ett förslag, som sätter, om än med en viss varsamhet, yxan till roten på grundskattesystemet, aflärdar man förslaget med en pappersslapp, sådan som denna. Vi behandla vida utförligare frågor om fotogen och husförhör och komma sannolikt att mycket mera sysselsätta oss med våra vänner småfoglarne, än med de mycket omtalade grundskatterna. Jag frågar, om icke detta är förvånansvärdt och visar en sak, nemligen att vi hafva kommit in uti en falsk situation.

När Riksdagen beslöt att aflåta skrivelsen af den 4 Maj 1873, var det många som förenade sig om detta beslut, oaktadt de i sak

icke gillade sammanbindningen af grundskattefrågan och försvarsfrågan. Hvar och en som har läst denna märkvärdiga skrifvelse — och under loppet af denna vinter läser den väl hafva blifvit mångfaldiga gånger genomläst af Kammarens flesta ledamöter — måste medgifva att de få rader af denna skrifvelse, der berättigandet af nämnda frågors sammanbindning skall motiveras, utgöra den svagaste delen af skrifvelsen. Ty sammanbindningen *proklameras* der såsom berättigad, utan att några skäl i sak anföras, och detta helt enkelt derföre att några sådana skäl icke funnits. Men det har funnits skäl *utanför* saken och dessa bestodo i tvenne faktiska omständigheter, den ena, att det mäktigaste partiet inom Riksdagen eller, rättare sagdt, inom denna Kammare hade föresatt sig att få grundskatterna och indelningsverket afskaffade, och den andra deruti, att många af dem som röstade för 1873 års skrifvelse, och bland dem äfven jag — ty jag röstade också för denna skrifvelse — gjorde det derföre, att de ansågo hardt när intet pris för högt för att bereda vårt land ett bättre försvarsväsende. På detta sätt vann 1873 års skrifvelse majoritet inom begge Kamrarne mot det vilkor, som Riksdagen då sjelf uppstälde, nemligen införandet af en fullständig värnpligtshärorganisation. Denna skrifvelse besvarades af Kongl. Maj:t med 1875 års härordningsförslag. Detta föll. Sedan framlade Kongl. Maj:t för denna Riksdag det förslag, som föll för fjorton dagar sedan. Med hvad som sålunda skett har Riksdagen icke blott, såsom år 1875, strukit ett bredt streck öfver hvad den lofvade år 1873, nemligen en fullständig värnpligtshärordning, utan i år har denna Kammares majoritet gått ända derhän, att den, såsom Hans Excellens Herr Statsministern yttrade, proklamerat försvarsvägran. Från detta ögonblick kan jag för min del icke se annat, än att den falska situation, som tydligt och klart afteknades uti sammanbindningen af grundskatte- och försvarsfrågorna, numera är öfvervunnen. Det är möjligt att en sammankoppling kan ske ännu en gång, ehuru, efter min öfvertygelse, till skada för frågorna. Härmed vill jag dock icke hafva sagt, att jag icke skulle önska grundskatternas afskaffande. Deras afskaffande finnes uti 1873 års skrifvelse motiverad med andra, i sak grundade skäl, än de som föranledde grundskatte- och försvarsfrågornas sammanbindning, och ännu bättre uti Herr Finansministerns anförande till statsrådsprotokollet, hvilket anförande vi alla känna.

Vi finna oss nu i den belägenhet, att vi kunna komma tillbaka i en naturlig ställning, den ställning, som Herr Finansministern anvisat och som förut icke varit okänd här i landet, då det varit fråga om skattereformer, nemligen att man, när omständigheterna så medgifvit, skridit till upphäfvande af skatter, som befunnits obilliga och tryckande.

Men här förekommer en annan, ännu ej tillräckligt uppmärksammasad sak, som förmodligen kommer att göra sitt till för att till en möjligen aflägsen framtid undanskjuta den fråga, som Utskottet funnit lämpligt att behandla på ett sätt, som framgår af dessa två märkvärdiga sidor uti Utskottets betänkande. Det är de upptäckter, som skett i afseende å det sätt, hvarpå beskattningsrätten i vårt land,

*Om afärag å
kronans ränta
af frälse-,
skatte- och
kronohemman.
(Forts.)*

*Om afdrag å
kronans ränta
af frälse-,
skatte- och
kronohemman.
(Forts.)*

så vidt den består uti folkets rätt att genom sina egna förtroendemän bestämma jordens taxeringsvärde, blifvit begagnad. Detta är å ena sidan en skattefråga, en finansiell fråga, och å andra sidan en stor moralisk fråga. Den är för mig så märklig, att jag i den ser ett af de svåraste hindren för en snar lösning af grundskattefrågan, emedan den kommer att på ett högst märkbart sätt inveckla hvarje försök till skattereformer, så vida man icke vill gå derhän — hvilket jag hoppas icke skall visa sig behöfligt — att på ett sätt, hvarom man hittills icke drömt, inskränka svenska folkets sjelfbeskattningsrätt.

Herr Sven Nilsson i Efveröd: Jag skulle icke hafva begäret ordet i denna fråga, om jag icke hade såsom ledamot af Sammansatta Utskottet deltagit i dess beslut och i denna min egenskap ansett mig pligtig att försvara detsamma.

Jag vill då i främsta rummet på det kraftigaste protestera mot den näst föregående talarens påstående, att motiveringen i detta Utskottets betänkande skulle hafva tillkommit för att undanskjuta lösningen af försvarsfrågan. Jag vågar säga att något sådant aldrig varit Utskottets afsigt, likasom jag är öfvertygad att icke någon annan af de talare, som här yrkat bifall till Utskottets förslag, haft en sådan uppfattning, lika litet som om sättet för försvarets ordnande i öfverensstämmelse med 1873 års till Kongl. Maj:t af Riksdagen aflättna skrifvelse, hvilken Utskottet åberopat som skäl för sitt afstyrkande af den Kongl. propositionen, skall förhindra försvarsfrågans lösning utan snarare tvärt om. Jag vill derjemte protestera mot samme talares yttrande — hvilket blifvit upptaget efter ett uttalande från ministerbänken — att majoriteten i denna Kammare, då den röstade mot Särskilda Utskottets betänkande rörande vårt försvars ordnande, derigenom skulle hafva proklamerat försvarsvägran. Jag tror att majoriteten inom denna Kammare har lika ärlig och lika allvarlig åstundan att bidraga till betryggandet af vårt lands försvar, som någonsin den ärade talaren sjelf, ehuru vi icke kunna gå så långt som han önskar i afseende på värnpligtens utsträckning. I de dagar, då försvarsfrågan afgjordes, talade man så mycket om att genom ett bifall till den framställning, vi vid denna riksdag i den frågan från Kongl. Maj:t så väl som från Utskottet fått, man på intet sätt hade öfvergifvit den mycket omtalade "kompromissen", som man anser innefattas i Riksdagens år 1873 till Kongl. Maj:t aflättna skrifvelse. Nu deremot är tonen helt annan hos våra motståndare; nu är man rädd att denna skrifvelse ytterligare skall bekräftas och befästas. Hvad man då ansåg icke hafva förlorats genom ett bifall till så väl Särskilda Utskottets förslag som den nu föredragna Kongl. propositionen, nemligen grundskatternas och indelningsverktes samtida afskrifning, synas samma meningsvänner nu ej vilja kännas vid, utan i stället med all möjlig kraft söka upprifva nu ifrågavarande 1873 års skrifvelse. För min del står jag på den ståndpunkten, att jag fortfarande anser 1873 års skrifvelse böra respekteras; derföre yrkade jag bifall till Herr Keys skrifvelse i försvarsfrågan, och derföre har jag medverkat till och röstar nu äfven för bifall till det Sammansatta Utskottets be-

tänkande, äfven hvad motiveringen beträffar. Jag skulle eljest icke haft något emot att rösta för den nu af Kongl. Maj:t föreslagna afskrifningen af grundskatterna, men då Riksdagen en gång beslutat sammankoppla denna fråga med frågan om försvaret, och jag deltagit i detta Riksdagens beslut, anser jag mig äfven skyldig att dervid stå fast; och min öfvertygelse är ock, i motsats till dem som yrkat ogillande af motiveringen, att försvarsfrågan på den vägen skall snarare vinna sin lösning än om de båda frågorna nu åter skiljas åt.

Om afdrag å kronans ränta af frälse-, skatte- och kronohemman.
(Forts.)

En annan talare har i ganska starka ordalag klandrat Utskottet och begagnade det uttrycket, "att Utskottet haft nog stark panna" att komma fram med detta förslag till motivering, men Utskottet har dock varit nog lyckligt att åtminstone få detta sitt förslag af Första Kammaren, ehuru efter starka protester äfven der, antaget, och jag har anledning hoppas att äfven så skall blifva fallet i denna Kammare, hvaraf det skall komma att visa sig, att Utskottet ej tagit miste om den allmänna meningen inom Riksdagen. Jag kan icke finna annat än att Första Kammaren genom detta sitt godkännande af Utskottets motivering visat sig vilja återgå till och slå in på den väg för försvarsfrågans lösning, som Andra Kammarens majoritet genom sitt beslut anvisat, nemligen att fortfarande stå fast på grundvalen af 1873 års skrifvelse. Jag anser derföre att man icke har skäl att, så som Herr Treffenberg gjort, karakterisera Utskottets betänkande, hvartill jag yrkar oförändradt bifall.

Herr Hedin: Jag ber endast att få upplysa min ärade vän, som nyss hade ordet, att jag aldrig haft något sådant påstående, som att detta Utskottets betänkande skulle tillkommit endast för att undanskjuta lösningen af försvarsfrågan; och att jag lika litet antydt någon brist på ärlighet hos dem som i dessa frågor stå på en annan sida än jag. Jag hoppas att det var tillräckligt många af Kammarens ledamöter, som bättre än den ärade talaren hörde mina ord och sälunda äro i tillfälle att vitsorda rigtigheten af dessa mina upplysningar.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, gäfvos propositioner så väl på bifall till Utskottets utlåtande oförändradt som ock på bifall till Utskottets förslag med den ändring af motiveringen derför, som Herr Treffenberg föreslagit; och fann Herr Talmannen svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förra meningen. Votering blef begärd och företogs enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd, så lydande omröstningsproposition:

"Den, som bifaller hvad Sammansatta Stats- och Bevillings-Utskottet hemställt i 1:a punkten af utlåtandet N:o 1, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Om afdrag å
kronans ränta
af frälse-,
skatte- och
kronohemman.
(Forts.)

Vinner Nej, har Kammaren bifallit Utskottets hemställan med den ändring af motiveringen, som Herr Treffenberg framställt.

Omröstningen utföll med 98 ja mot 47 nej; i följd hvaraf Kam-
maren beslutit enligt ja-propositionen.

Sedan utgången af omröstningen tillkännagifvits begärdes ordet af:

Herr Axel Bergström, som anförde: Herr Talman! Jag har begärt ordet för att reservera mig, icke emot det fattade beslutet, ty jag har sjelf bidragit till detsamma, utan emot en sådan uppfattning, att jag genom att rösta för Utskottets förslag godkänt Kammarens i försvarsfrågan fattade, med Herr Keys skrivelseförslag öfverensstämmande beslut. Första Kammarens bifall till Utskottets förslag i den nu afgjorda punkten har nemligen af en talare, Herr Sven Nilsson från Efveröd, blifvit uttydt så, som skulle Första Kammaren genom detsamma hafva intagit samma ståndpunkt i försvarsfrågan, som denna Kammare. Och då jag möjligen skulle kunna blifva utsatt för samma misstyndning, så har jag härmed velat på förhand deremot anmäla min reservation.

Punkten 2.

Bifölls.

§ 7.

Föredrogos och biföllos, hvart efter annat, Sammansatta Stats- och Bevillnings-Utskottets utlåtanden:

N:o 2, angående ändring af §§ 2 och 11 i nu gällande bevillningsförordning; och

N:o 3, angående åtgärder till hästafvelns befrämjande.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

Konstitutions-Utskottets memorial N:o 9, i anledning af återremiss af Utskottets utlåtande N:o 2, angående väckta motioner om ändring i 11 och 12 §§ Regeringsformen;

Stats-Utskottets memorial och utlåtanden:

N:o 77, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kam-
rarnes skiljaktiga beslut i fråga om Stats-Utskottets utlåtande N:o 66;

N:o 78, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, angående afsöndring af jord från indragna härads höfdingebostället Hvetlanda Thomas- och Kullagården; och

N:o 79, i anledning af väckt fråga om upphäfvande af hofveriskyldigheten till kungsgårdar och militieboställen;

Bevillnings-Utskottets betänkanden:

N:o 14, rörande förändringar, som, i följd af Riksdagens redan fattade beslut vidkommande § 9, 3 mom. i tulltaxeunderrättelserna, må anses påkallade i afseende å vissa andra stadganden; och

N:o 15, angående vissa, ännu oafgjorda frågor, rörande tullbevillningen;

Banko-Utskottets memorial:

N:o 14, med förslag till ändringar i bankoreglementet och i Riksbankens aflöningsstat; och

N:o 15, angående instruktion för nästkommande Riksdags Banko-Utskott;

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 8, (i samlingen N:o 31) i anledning af dels erhållen återremiss af Utskottets utlåtande N:o 5 i fråga om förändring i stadgandena rörande förvaring, transport och försäljning af fotogén; dels och af Herr A. W. Uhr väckt motion angående upphäfvande i visst fall af Kongl. förordningen den 26 Maj 1875 rörande eldfarliga oljor; samt

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 7 (i samlingen N:o 32), i anledning af det utaf Första Kammaren fattade och af Andra Kammaren till Utskottet hänvisade beslut angående skydd för nyttiga småfoglar.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

§ 10.

Föredrogos och godkändes Lag-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 36, om ändring i 11 kap. 10 § Rättegångsbalken; och

N:o 37, angående utsträckt rätt för församlingarne att vid tillsättning af presterliga beställningar kalla fjerde profpredikant.

§ 11.

Upplästes ett af Herr *S. Wieselgren* insändt så lydande sjukbetyg:

Att ledamoten af Riksdagens Andra Kammare, vice Häradshöfdingen Herr *S. Wieselgren*, som lider af lungkatarr, behöfver ledighet från

riksdagsgöromålen under omkring åtta dagar för vårdandet af helsan, intygas härmed.

Stockholm den 9 Maj 1877.

R. Bruzelius,

Med. Professor.

Och blef i sammanhang härmed, på derom genom Herr Talman-
nen framförd begäran, ledighet från riksdagsgöromålen under åtta
dagar från och med den 11 i denna månad, Herr Wieselgren beviljad.

En derefter anmäld ansökan af Herr *C. J. Svensén* om 14 dagars
ledighet från riksdagsgöromålen från och med den 17 innevarande
månad begärdes på bordet.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 12 på natten.

In fidem

Gustaf Westdahl.